

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 10

REȘTIȚIUNILE:

se primesc la redacție
trăgite.
Multitudinea de articole și
dezbateri morale și politice.
Manuscrisurile nu se
napătesc.

Aiurări megalomane

Din criză în criză merge șovinismul și totuși cu un optimism neînfrânt, din iluzie în iluzie. Iată că-și mai făuri una și acum, cu prilejul vizitei ce împăratul Germaniei a făcut-o, — totuși nu la Budapesta, — ci la Viena. A făcut-o la Viena, ca — explică unul din organele îngâmfăni naționale maghiare, — dar a făcut-o pentru ca acolo, ca bun prieten și partizan al maghiarimii, să facă o presiune în favorul menținerii „supremației” acesteia în Ungaria, — deci în favorul unei rezolvări în acest sens a diferendelor ce subsistă între Austria și Ungaria, și cari au pricinuit și criza din urmă.

Nici nu se îndoiesc heghemonii noștri că ar putea să fie altfel, că s'ar putea ca împăratul Wilhelm II să fi venit încoace mânănat poate de alte preocupări sau intenții... Căci doar o lucră știut că germanismul, în antagonismul său față de slavism, nu are și nu poate avea alt punct de sprijin, alt aliat, la război, decât elementul maghiar... Pe el, și numai pe el, — deci ce poate să fie mai natural și mai indicat, decât ca împăratul Germaniei să vegheze pururea și oricând la întărirea acestui element, și chiar să intervină, în momente critice, pentru a împiedica orîși ce tentativă sau acțiune contrară?

Mai mult: purtătorii de cuvânt ai oligarhiei maghiare nu se îndoiesc, că împăratul Germaniei va fi spus la Viena și că-leva cuvinte de admonițiune relative la total universal și egal, „luminând pe

aliatul său cu propriile sale experiențe...” Experiențe a căror natură am văzut cum sfătoșii noștri heghemoni pretind a cunoaște mai bine chiar decât opinia publică din Germania... — Va să zică, după speranțele oligarhilor, și pentru aceea s'ar fi dus împăratul Wilhelm la Viena, ca să intervină pe lângă aliatul său Francisc Iosif, să nu mai stăruiască pentru introducerea votului universal și în Ungaria... Destul au pățit-o, cu el, Germania și Austria; — măcar Ungaria să fie scutită, — salvată și fericită!...

Pentru că această reformă — iarăș gogorita dela început! — n'ar însemna nici ea decât tot... un pas mai mult spre slavizarea completă a monarhiei noastre; — însă această slavizare n'ar putea să convină Germaniei. „Rasa maghiară e aliatul natural al pangermanismului aici, — sprijinul sigur și puternic al politicii pangermane... Dreptul electoral și secret însă urmărește înfrângerea acestei maghiarimi, în folosul elementelor slav și român. Pot să doriască germanii așa ceva?...”

Sunt minunați, — minunat de șireți, — țanțoșii acești compatrioți ai noștri, când caută să ne vâre pe noi, românii, în aceeași strachină cu slavii... Șireți dar proști, fiindcă doar nu dela maghiari va aștepta lumea să învețe că românii nu sunt slavi, și că, între germanism și slavism, constituiesc *dășii*, în mult mai mare măsură chiar decât maghiarii, elementul despățitor.

Vai și amar ar fi de biata Germania, și de bietul germanism („pangermanism”) zice generoșii lui amici maghiari — dacă toată nădejdea împotriva slavismului ar avea să și-o pună în mână aceeași de maghiari, chiar sporiți așa cum se află cu 25 la sută ovrei... O asemenea politică „pangermană” ar trebui s'o rădă și curcile.

Noi românii, n'avem nevoie să ne comandăm cu ploconeli buneivoințe a împăratului Germaniei, — unguși când o face, frește, nu sunt „trădători de patrie” cum am fi noi dacă ar face-o; — n'avem nevoie, fiindcă noi știm că și Germania și împăratul ei își cunosc cu mult mai bine interesele, decât ca să aștepte lămuriri și admoniări în această privință dela alții. Și mai știm că, în primul rând al acestor interese, aci la răsărit, poate să fie orice, dar nu poate să fie, cu nici un preț, aruncarea, împingerea cu paterea, a 12 milioane de români în brațele slavismului...

Iar politica maghiară, oligarhică și șovinistă, spre aceasta împinge mereu, — aceasta poate o și urmărește, în nebuna închipuire că astfel s'ar înlesni „rasei maghiare” realizarea visurilor de grandomanie cu cari e mereu amețită.

Dar aruncarea elementului român în brațele slavismului, aruncare ce cu adevărat ar lăsa izolată piticimea euro-maghiară între germanism și slavism, ce alt rezultat firesc ar putea să aibă, *cel dintâiu* dintre toate, — dacă nu *sfărâmare* unui asemenea șubred, ridicol tampon?...

— Cine oare, Doamne, va scutura odată și bine pe oamenii aceștia din aiurările cu cari își duc de răpă neamul, și

TAINILE SUFLETULUI.

Sufletul găzduit în haină
Humii celei de-o ființă,
Desvâli-vei cămărua taină
Minții fără de putință
S'o deslege într'o viață
Ce se perde fără știre,
Ca un fir subțire de-afă
Că-i legat de nemurire?...!

Spațiul, timpul, vremea toată,
Ce n'înțelepți-au tot gândit,
Prins'au ei, măcar odată,
Tainele ce-au tot pîndit?...
Dorm de veacuri înțelepții,
Cu a lor gândiri aprinse,
Mulți le-au socotit înepții,
Gloata lumii multe stînsă...

Piramidele stau moarte,
Sfinzul Nilului văzută
Înțelepții făcînd cartile:
Câte 'mpărății căzută,
Câte minți s'au istovit,
Câte brațe în hiamidă
De-a lor piatră s'au izbit?
— Piramida-i piramidă!...

Nilul, sfinzul cu enigma
A fost cheia de 'ntrebare,
Pîna astăzi 'și are signu
Vecinică spre cercetare...

Gazduiul suflet, în haină
Humii celei de-o ființă,
Nu-ți vei descăli tu taina
Minților fără putință.

Să deslege rostul firei,
Timpul scurs cu și gândirea;
Voluptățile simțirei,
Spațiul cu nemărginirea...
Dă-ne atunci doară tîrziu,
Să putem lupta mereu;
Soarta lumii este glia,
Iar a minții, Dumnezeu!...

Dă-mi puternice isvorul
Nesecat de chin ș'amar,
Lasă-mi lumea mea și dorul,
Las' să treacă ș'ast pahar!...
Lasă-mi dragostea și casa,
Și puterea și credința,
Umple-mi inima și masa:
Dă-mi la toate biruința!...

Cînd o fi să se sfărșească,
Firul șubred al vieții,
Dă-mi puterea vitejească
Ca să 'nfrunt chinul săgeții:
Dă-mi apoi pacea senină,
Făr' de chinuri, în sfârșit;
Iacma mea de visuri plină,
Pentru care am trăit!...

București, 1912.

Ioan Blucă.

Din literaturi străine

Ce mai bucurie!

— Schiță de Cehov —

Trad. de: M. P. P.

Era miezul nopții.

Dumitru Kuldarov năvăli în locuința părinților săi, cu părul vâlvoi, în cea mai mare agitație sufletească și aleargă în ruptul capului prin toate odăile. Părinții erau tocmai gata să se dea odihnei. Sora zăcea în pat și citea ultima pagină a unui roman. Frații, elevi ai liceului dormeau.

— „De unde vii?” îl întrebă părinții mirați. „Ce-i cu tine?”

— „Haaaa, nici nu m'am așteptat la așa-ceva! Zău așa, nici nu m'am așteptat! Asta e de... de necrezut!”

Dumitru isbucni într'un răs zgomotos și se așeză pe un scaun, fiindcă nu era în stare să stea pe picioare de fericit ce se simțea.

— „De necrezut: Nici unul din voi nu-și poate închipui! O să faceți ochi mari!”

Sora sări sus din pat și merse la fratele său, învălțită în plapoma patului. S'au trezit și liceanii.

„Ce ai? Te-ai schimbat de tot la față!”

va readuce la simțul realității și al proporțiilor, pe care l-au pierdut într'atâta, încât prin ei înșiși, nici nu mai e nădejde să și-l regăsiască?...

INTERNE

Ziarele vieneze despre situație. „Neues Wiener Tagblatt” este informat din loc competent că misiunea lui Khuen-Héderváry a eșuat complet, deoarece nu numai contele Stefan Tisza și Ladislau Lukács ci și Albin Csáki și Návay au declarat că modificarea rezoluției conform dorinței Coroanei nu se va face de partidele maghiare.

„Neue Freie Presse” ocupându-se cu criza ungară scrie între altele următoarele:

Rolul lui Khuen fiind încheiat prin încercarea sa nesuccesă din urmă, va urma în mod natural a se căuta alte modalități prin care să se asigure capabilitatea de muncă a parlamentului ungar și soarta reformelor militare.

Noua direcție politică natural va aduce pe teren persoane noi. În Budapesta este amintit din nou Ladislau Lukács, sunt însă în circulație și alte nume și în primul rând Werkerle și Návay.

Pregătiri pentru alegeri în Croația. Cu cât alegerile se apropie cu atât mai mult partidele politice croate simt nevoia de a intra unite în lupta electorală. Comitetul central al partidului autonom sârb a ținut ieri o ședință în care, după un comunicat semioficios, s'a luat la cunoștință și s'a aprobat unanim cooperarea cu celelalte partide opoziționale. S'au discutat apoi mijloacele luptei electorale și s'a hotărât că duminică în 31 martie se vor ține în Nurrovitza o conferință intimă în care se va hotărî în chestia candidaților din Slavonia. Comitetul a luat poziție contra statului sinodal și a apelat la locuitorii ca să sprijinească comitetul congresual bisericesc și consiliul metropolitan în lupta contra statului sinodal, fiindcă guvernul maghiar nu e de părere să convoace congresul bisericesc sârbesc, care ar fi chemat să aprobe în această cauză drepturile naționale sârbești.

După știrile ce se primesc din Zagreb, fixarea termenului pentru alegeri se va face în zilele apropiate și se știe deja de pe acum și aproape sigur că alegerile se vor face în 15 și 16 Aprilie. Relativ la participarea la alegeri a partidului progresiv național până acum nu există nici o înțelegere, e probabil că în timpul cel mai apropiat partidul se va întruni pentru a hotărî în această cauză.

Armata națională în Bosnia și Herțegovina. O foaie germană din Zagreb este informată din cercul deputaților bosniaci că, între cavalerul

Auffenberg ministrul comun de războiu, Georgi ministru de războiu austriac și Hazai ministru de războiu ungar urmează tratative de mare însemnătate și anume în chestia înființării armatei naționale în Bosnia și Herțegovina. Proiectul de lege e deja dat.

Prin acest proiect se vor înființa în Bosnia și Herțegovina 2 corpuri de armată fiecare corp având câte trei regimente și fiecare regiment câte trei batalioane. Pe fesul soldaților se va scrie: „Pentru împărat, rege și patrie”. Limba de comandă va fi cea sârbo-croată. Deputații Bosniei și Herțegovinei au toată speranța că acest proiect de lege va fi prezintat apropiatelor delegațiuni.

Raportul procedurii penale militare în Reichsrat — un român. Din Viena ni se telegrafiază, că profesorul universitar dr. Constantin Isopescu Greul, deputat în camera austriacă, a fost ales raportor pentru procedura penală militară în parlamentul austriac.

Episcopia gr.-cat. maghiară și orașul Dobrițin. Curatorul suprem episcopesc reformat, contele Degenfeld și consilierul Mark Endre au depus la adunarea generală orășenească o propunere subscrisă de alți patruzeci de senatori orășenești, prin care cer ca orașul Dobrițin să înainteze un protest către scaunul papal, prin care să protesteze contra demersurilor episcopilor români și tot odată să expună în lumină adevărată adevărata situație.

Din neastâmpărul maghiarilor, și încă a maghiarilor reformați, se poate constata ușor că chestia aceasta și pentru maghiari constituie o chestie națională, și nu religioasă, după cum au căutat să o predea până acum.

E lucru știut, că după compatrioții noștri jidani, în patriotismul patentat, le urmează îndată maghiarii reformați, așa că ne putem ușor explica stăruințele contelui Degenfeld în a clarifica lumea și mai înainte de toate Roma.

Se vede că compatrioții din Dobrițin poartă la inimă bunăstarea maghiarilor gr.-cat., cari numai în capul lor descreierat există.

Sfârșitul tratativelor. Intenția contelui Khuen Héderváry era ca încă de ieri să fi plecat în Budapesta ca să ceară în mod definitiv demisia cabinetului. O speranță însă l-a hotărât să-și amâne plecarea pentru azi. Speranța a fost partidul kossuthist, care îngrozit de hidoasa reformă electorală, a ținut de bună seamă să amintească ministrului care se duce, ca ocazional să atragă atenția M. Sale asupra primejdiei ce amenință Ungaria prin introducerea reformei.

Tratativele de azi dintre Kossuthiști și ministrul președinte au avut o nouă bază. Răspunsul definitiv al kossuthiștilor s-a promis a se da la prânz din care motiv Khuen și-a amânat călătoria la Viena pe astăzi seară.

Noile tratative au dat guvernamentalilor să nădejdi și îi face să creadă chiar că noua formă ce a pus la cunoștință ieri primul ministru partidelor rezoluționiste din opoziție, va avea darul să salveze situația...

Manifestări semnificative. Se pregătesc în culisele politicii internaționale. Aceasta este timpa impresie ce se desprinde din multele momente, cu toate că pre-a oficială și oficioasă ca în totdeauna să șteargă printr-o interpretare nevinovată ceremoniozitate până și lucrurile mai elovente.

Vizitele împăratului Wilhelm la curtea stră și la Curtea Italiei trebuie să aibă un altul decât acela al relațiilor de curtoazie. Aceasta privință pe lângă diferitele comentarii oamenilor competenți care, întru cât vorbesc particulari, nu pot fi scutite de o bună parte subiectivism, avem și o indicație pozitivă care vine tocmai de unde nu ne-am așteptat așezându-ne dela București.

Această indicație constă în vizita ce ni s'au nădădă, că proiectează M. Sa regele Carol al II-lea mânăii la curtea noastră și despre care a vorbit însuși M. Sa în interviewul acordat ziarului.

Se știe, că regele României este unul din cei mai ponderați suverani și că rare ori dă uniește să facă declarații. Și tocmai de aceea M. Sa vorbește cuvintele sale au o importanță deosebită. Pe lângă aceasta în constelația triplei alianțe suveranul României și-a câștigat un rol foarte important, fiind întotdeauna pus în curent și în sultat cu tot ce se pregătește. Aceasta s'a vădit și cu ocazia conflictului Austro-Sârb când după deslegarea în felul cunoscut al conflictului A. S. imperială și regală moștenitorul de tron a făcut vizită curții române, dând o indicație vădită de rolul care-l are România în relații cu monarhia noastră. Ei bine vizita regelui României la curtea noastră urmată îndată după prevederile celor trei suverani ai triplei alianțe că nu e vorba de chestii de etichetă, ci de preocupări de natură extrem de importantă, care ni trebuie să ne așteptăm la surprize.

Doar ne aducem aminte de cuvintele repetate ale regelui României, îndemnând factorii politici din țară să se unească în eventualităților dela primăvară.

— „Asta-i numai de prea mare bucurie, mămică! Acuma mă cunoaște Rusia întreagă! Rusia întreagă! Mai înainte știați numai voi că trăiește pe lumea asta un registru: Dumitru Kuldarov; astăzi o știe țara întreagă! Mămică mămică! O, Doamne-Doamne!”

Dumitru sări în sus, alergă din nou prin toate odăile și se așază din nou pe scaun.

— „Da ce s'a întâmplat adică? Vorbește odată o vorbă cuminte, pentru numele lui Dumnezeu!”

— „Voi trăiți ca animalele sălbatice, nu cetiți nici o gazetă și nu vă bateți capul cu ce s'a spus în ele, și'n gazete stă scris atâtea și atâtea lucruri ciudate! De se întâmplă câte ceva îndată e la tipar, că nimic nu rămâne ascuns! Ce fericit mă simt! O, Doamne! În gazete stă tipărese numai lucruri despre oameni vestiți și acum stă ceva și despre mine în gazetă!”

— „Dar nu vorbi! Unde, rogu-te!”

Tata se făcu palid de tot. Mama aruncă o privire la icoana sfântă și și făcu cruce. Liccații săriră în sus și alergară, așa, cum erau, în cămășile lor scurte de noapte, la fratele lor mai mare.

— „Da, stă ceva tipărit negru pe alb despre mine! Acum știe cine sunt eu întreagă Rusia! Mămică, păstrează numărul ăsta spre amintire! O să mai cetim încă din el! Uită-te numai!”

Dumitru scoase un număr de gazetă din buzunar, îl întinse tatălui și arătă cu degetul locul subtras cu creion albastru.

— „Citește!”

Tatăl își puse ochelarii pe nas.

— „Citește odată!”

Mama privi din nou la icoana sfântă și și făcu cruce. Tata tuși puțin sec și începu să citească:

„Când ieși în seara de 29 decembrie, pe la unsprezece ore seara, registratorul Dumitru Kuldarov...”

— „Vedeți? Vedeți? Mai departe!”

— „..... registratorul Dumitru Kuldarov dintr'o berărie din strada Fierăriei Mici, din casele d-lui Kosihin, se afla în stare de beție...”

— „Da, da, ne-am îmbătat atunci amândoi, eu și cu Simeon Petrovici... E taman adevărul ce descrie! Da' citește mai departe! Mai departe! Ascultați!”

— „..... se afla în stare de beție și alunecă, căzând sub calul unui birjar, care staționa acolo, anume birjarul cu numele Ivan Drotov, din satul Dürükina, cercul Iuhnov. Calul, speriat de căzătura aceasta, sări peste Kuldarov și trase după sine și sania, în care se afla neguțătorul din Moseova Stepan Lukov; apoi alergă de-a lungul străzii și a fost oprit de câteva slugi. Kuldarov, care era la început fără conștiință, a fost dus la oficiul polițienesc și a fost cercetat

de un medic. Lovitura primită la partea din spate a capului...”

— „Asta era dela oște, tată. Mai departe! Citește odată mai departe!”

— „Lovitura dela partea posterioară a capului s'a constatat că a fost de natură ușoară. Despre incident s'a dresat un proces în fața Rănitului i-s'a dat ajutor sanitar...”

— „Doftorul a dat poruncă să mi se facă un capu' din 'napoi cu apă rece. Ei, ați citit?”

Cum? Ei vezi, așa ceva! Vestea asta treiera acum întreagă Rusia! Dă-mi gazetă dăru!

Dumitru luă gazetă, o împătură la loc și o puse în buzunar.

— „Alerg la Makarovi și am să le arăt și lor... Trebuie să o arăt și lui Ivanikiștii taliei Ivanovnei și lui Anisim Vasiliici... în ruptu' capului. Rămâneți cu bine!”

Dumitru își trânti în grabă șapca cu cardă, a uniformei, pe cap și alergă cum mai tare, în triumf, radios de fericire, strădă...

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de la gara delo dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Dela congregația comitatului Arad

— Adunarea generală ordinară —

Arad, 28 martie n.

Azi a avut loc adunarea generală ordinară a congregației comitatului Arad. La ordinea zilei, între cele 200 puncte, a fost pusă și chestia precizării atitudinii comitatului Arad față de politica guvernului Khuen. Membrii clubului comitatens al partidului național român au ținut ieri seară o conferință intimă, în care s'a stabilit atitudinea românilor mai cu seamă față de această propunere precum și lista oratorilor cari să ia cuvântul atât la punctul acesta, cât și la celelalte puncte puse la ordinea zilei.

Constatăm cu mândrie atitudinea demnă a membrilor români ai congregației, cari și de astădată au apărut cu cinste și bărbăție drepturile poporului dela țară.

În mijlocul protestărilor sgomotoase ale taberei mamelucilor oratorii noștri în limba românească au sbiciuit aspru toate fărădelegile guvernului Khuen, care timp de doi ani cât a stat la putere n'a adus țării nici un bine, ci dimpotrivă, prin diferite proiecte și legi a comis cele mai mari atente contra drepturilor popoarelor țării.

Prefectul comitatului, care în decursul vorbirilor oratorilor unguri încontinuu suna clopoțelul ca să fie liniște, la auzul vorbirilor românești își făcea de lucru cuormanul de acte așezate pe masa prezidială, dând frâu liber hrăniților administrației, cari prin vociferări turbate se întreceau în a amuți vorba românească.

Vorbitorii români au arătat corupția sistemului politic actual, care stăpânește în Ungaria.

Cont. *Károlyi Gyula*, fostul prefect al comitatului Arad, stăpân peste sute și mii de pogoane de pământ. Într'un discurs, de altfel foarte slab, a adus tămâieri politiceii contelui Khuen făcând propunerea, că adunarea comitatului să-și exprime încrederea cea mai deplină față de guvernul-Khuen.

Funcționarii comitatului și ceilalți mameluci unguri, cari au stat în serviciul tuturor guvernelor, fiind în majoritate, firește, au primit propunerea făcută de contele *Károlyi*.

D. prefect al comitatului poate fi mulțumit, că i-a succes să lifereze încredere stăpânului său, contelui Khuen.

*

Iată raportul nostru despre această adunare a congregației comitatului:

Adunarea s'a început la orele 9 a. m. sub președinția prefectului *Urban Iván*.

Primul care ia cuvântul la raportul vice-comitatului comitatului este avocatul *dr. Lázár Zoárd* (justhist) din Chișineu.

D-sa face o critică nu tocmai măgulitoare pentru administrația comitatului. Arată multele fărădelegi și nedreptăți ce se fac poporului de către autoritățile administrative, amintind și cazuri concrete. Spune, că mulți dintre judecători și funcționarii administrativi nici nu cunosc bine legile și, deci, aduc sentințe pe baza unor paragrafi cu totul străini de cauze. (Vii protestări. Președintele sună).

Iată un singur caz, ca să vă dovedesc că spon adevărul: Într'o cauză a mea personală d. subprefect al Șiriei, provocându-se la paragraful cutare, m'a pedepsit cu 10 cor. Fiind eu avocat, am căutat în cartea de lege și am găsit că paragraful la care se provoacă d. subprefect n'are nici la clin, nici în mână cu chestia mea. (Naritate.

Subprefectul Șiriei se ridică repede de pe scaun și cere cuvânt).

Prefectul Urban: Fiindcă d. orator calomniază în general și nu voiește să amintească pe respectivii judecători și funcționari, îi detrag cuvântul.

(Tabăra mamelucilor face ovații prefectului).

D. I. Groșoreanu (vorbește românește): Onorată congregație! (Mamelucii fac sgomot și strigă: *Beszélj magyarul, vagy halgass!*) Autoritățile administrative nu-și fac datoria față de popor. Amintește cazul când vicecomitele a exoperat dela guvern un ajutor pe seama locuitorilor din cercul Halmagiului, pe când în părțile acelea băntuia o mare foamete. Ajutorul primit d. vicecomite l-a întrebuințat pentru ajutorarea locuitorilor respectivi, cu condiția însă că acești locuitori să facă niște drumuri în acele părți. (Românii: *Ruşine!*) Vicecomitele descinzând la fața locului, în loc de recunoștință, poporul și-a exprimat indignarea față de d-nealui, ceea ce s'a spus de altfel și aici în congregație.

Oratorul întreabă dacă și-a dat seama d. vice-comite despre cauza neîncrederii poporului față de funcționarii administrației chiar și în cazul, când acești funcționari fac un bine oarecare poporului?

D. Groșoreanu amintește multe cazuri, când s'a făcut poporului promisiuni cu scopul de a stoarce apoi o hotărîre oarecare din partea comitetelor comunale. Dar poporul s'a ales numai cu promisiuni goale. (Românii: *Adevărat! Aşa-i!*)

Oratorul vorbește despre alegerile comunale și spune, că la aceste alegeri se sprijinesc în mare parte persoane nepotrivite și de multeori nu tocmai cinstite. (Românii: *Aşa-i! Are dreptate!*) (Mamelucii: *Nu-i adevărat! Destul ai vorbit! Şezi jos!*)

Oratorul vorbește despre ilegalitățile comise cu prilejul recentelor alegeri de membri pentru congregație, despre emigrări și despre starea învățământului în școalele populare și arată felul cum se propagă iobăgia morală de sus în jos.

Discursul frumos al d-lui Iuliu Groșoreanu, învățător în Galșa, întemeiat pe dovezi autentice, a fost primit cu aplauze sgomotoase din partea românilor.

Dr. Gh. Popa, fostul dr. Gh. Popa, ține să ia apărarea justiției maghiare față de învinuirile lui *Lázár Zoárd*.

Vicecomitele *Dálnoki* declară că funcționarii și judecătorii își împlinesc datoriile în mod conștientos. - Respinge acuzele avocatului *dr. Lázár Z.*

Prefectul dă cetire unui proiect în care se face propunerea, că adunarea generală a congregației comitatului să voteze încredere guvernului Khuen.

Ungurii aplaudă și strigă că primesc propunerea.

Prefectul îndrumă la ordine pe d. *dr. Cornel Iancu*, pentru că în decursul cetirii propunerii d. Iancu a strigat la adresa guvernului: *Dumnezeu să-l ierte!*

d. St. C. Pop, deputat în camera ungurească.

Vorba românească a oratorului e întâmpinată cu intreruperi și strigăte: să vorbească ungurește!

După ce îi pofteste afară pe toți aceia cari nu vreau să-l asculte și pentru care declară că nu și-a luat osteneala a vorbi — sala se golește de toți patrioții inconsolabili și de slujbașii credincioși ai guvernului care se duce; președintele adunării, prefectul îi potolește pe ceilalți amintindu-le că oratorul are dreptul să se folosească de limba sa.

În numele partidului național român, declară că sunt împotriva votului de încredere pentru guvernul care moare și care a fost o nenorocire pentru țară, ci dimpotrivă să ne exprimăm bucuria că în sfârșit guvernul contelui Khuen a căzut.

Se împlinesc doi ani de când prin crimă și corupție acest guvern s'a făcut stăpân pe țară formându-și pentru parlament o majoritate după chipul și asemănarea lui. În acest timp el n'a făcut pentru popor nimic nici pentru cultura lui, nici pentru îmbunătățirea stărei lui materiale, nici pentru dreptatea pe care o așteaptă el de atâta vreme.

Focul răsvrătirii arde în sufletele celor mulți și nedreptățiți, fiindcă guvernul care a căzut a fost unul dintre cele mai blestamate, căutând să sugrume popoarele cari gem sub jugul de clasă. În tovarășia lui Tisza reacționară s'a pus împotriva curentului de democratizare a țării — și a fost biruit și el și tovarășii lui.

Iar d-voastră cu cuvinte de batjocură încercați să înfrângeți puterea cuvintelor mele. Credeți că o clică reacționară care cu atâta nervozitate se cramponază de privilegii, de putere și de toate darurile ei va putea să împiedice până în cele din urmă îndreptarea mult așteptată?

Ca membru în parlamentul al cărui sfârșit îl doare, mărturisesc că în vieța lui de aproape doi ani n'a făcut nici o ispravă, că nici un moment însemnat nu s'a remarcat în activitatea lui; nu s'a văzut decât cecace știm din fiecare an parlamentar: ridicarea bugetului, creșterea lui, — și întotdeauna în socoteala celor mulți și săraci.

Dar lupta nu a dus-o guvernul numai împotriva noastră, împotriva democrației, ci și împotriva coroanei, care a găsit că pretențiunile poporului sunt îndreptățite. Nu e vorbă dar numai de chestii militare, ci și de sufragiu universal, egal, secret și după comune.

Respingem propunerea de a se vota guvernului încredere și ne bucurăm de căderea lui.

D. dr. Lázár Zoárd în numele partidului justhist din comitatul Arad propune să se ia la cunoștință demisia guvernului și să se sprijinească numai un astfel de guvern, care va aduce dreptul electoral democrat: votul universal, egal, secret și cu votarea în comune. (Românii aplaudă).

D. dr. Cornel Iancu spune că guvernul sub conducerea contelui Khuen timp de doi ani a săvârșit cele mai mari ilegalități. (Românii: *Aşa-i!*) Și ca o încoronare a acestor fapte nedemne, acest guvern nu s'a sfiit a îndrepta cel mai mare atac chiar în contra drepturilor popoarelor din această țară. (Aplauze, la români).

Oratorul spune că nu-și poate explica mirarea față de membrii congregației comitatului, cari până acuma au votat încredere tuturor guvernelor câte s'au perândat la cârma țării.

Acest guvern, spune oratorul, n'a căzut din cauza că n'ar fi putut să lifereze la timp reformele militare. Majoritatea mare de care el dispunea, care vota orice proiect de lege, de bună seamă ar fi votat orbiș și proiectul acestei reforme. Însă marele căpeaun, cont. Khuen, știa foarte bine, că după votarea acestei reforme trebuia să urmeze proiectul legii electorale: a votului universal, egal, secret și cu votarea în comune. (Românii: *Aşa-i!*), peste care, însă, nu se putea trece așa de neted. (*Aşa-i!*) Deci contele Khuen, prietenul feudalilor și al oligarhilor, mai bucuros a voit să cadă, decât să contribuie la zdrobirea domniei feudalilor și oligarhilor unguri. (*Aşa-i!*).

Cu toate acestea milioanele desmoștenite vor lupta și mai departe cu mai multă înverșunare în contra oligarhiei. Ele nu vor înceta această luptă desperată până atunci, până când vor căpăta și ele drepturi, iar nu fărâmaturi, în raport cu jertfele de bani și sânge, pe cari le aduc în folosul acestei țări, și până când și peste această țară ca străluci cu splendoare soarele libertății tuturor popoarelor.

Discursul admirabil și însuflețit al d-lui *dr. C. Iancu* a fost primit cu aplauze îndelungate din partea românilor.

Prefectul Urban s'a supărat foarte rău pe d. Iancu, declarând, că discursul d-lui Iancu a fost agitatoric.

(Noi din contră, declarăm, că d. Iancu a spus numai adevărul și că d-sa a exprimat părerea și dorința ferbinte a tuturor milioanele lipsite de drepturi. Cuvintele adevărate ale d-lui Iancu ori cât ar fi de usturătoare, ele au izvorit din inimă curată și sunt aprobate de către toți aceia, cari voiesc binele și fericirea tuturor popoarelor țării. — *N. Rap.*)

După vorbirea frumoasă a dlui *dr. C. Iancu* ia cuvântul contele *Károlyi Gyula*, fostul prefect al comitatului Arad.

Contele a îndrugat niște cuvinte foarte slabe, voind să laude „activitatea” guvernului Khuen, care a făcut țării „servicii foarte prețioase”. Declară că primește propunerea comisiunii permanente de a se vota încredere guvernului.

Punându-se la votare, firește, tabăra mamelucilor a primit propunerea comisiunii permanente.

Toți românii precum și avocatul *dr. Lázár Zoárd* au votat în contra propunerii.

Apoi s'a trecut la celelalte puncte, vre-o 200, cari au fost primite fără de nici o observare. Notarii adunării generale a congregației le cetiau atât de repede încât prefectul nici nu avea vreme să declare la fiecare punct obicinuitul „se primește”.

*

Vom arăta aci un caz interesant, care dovedește foarte bine felul cum se administrează la noi bunurile publice.

Un oarecare Schweiger din Hălmașiu a donat comitatului, pe seama comunei Hălmașiu, un loc de casă pentru zidirea unei case pentru subprefectul cercului. Locul donat era liber de orice datorii. Autoritatea comitatului nu s'a grăbit însă ca să transcrie locul acesta pe numele comitatului, ca proprietar. Mai târziu, acest Schweiger având mari datorii, a întabulat datorile, în suma de 140 mii coroane, și pe locul acesta. Locul era acuma transcris pe comitat ca proprietar, deci, cu datorii.

La cererea unui mare fabricant din Brîn, care are pretențiuni față de Schweiger, judecătoria a fixat licitație pe ziua de 28 mai n., când apoi se va vinde și locul acesta pe care acum se află ridicată pompoasa clădire a preturei cercului Hălmașiu.

Iată deci, întreg comitatul va trebui să plătească scump neglijența condamabilă a celor puși în fruntea administrației ungurești, care este fără păreche în lume.

Față de această neglijență d. deputat dr. Ștefan C. Pop a cerut astăzi să se stabilească răspunderea materială a celor vinovați, însă tabăra mamelucilor a respins brusc această propunere a d-lui dr. Șt. C. Pop.

*

Iată și numele membrilor clubului comitatens al partidului național român, cari au luat parte la adunarea generală a congregației comitatului:

Ștefan Novac, dr. Cornel Iancu, dr. Ștefan C. Pop, dr. Iustin Marșieu, dr. Sever Ispravnic, dr. Aurel Novac, dr. I. Monția, Nicolae Lăzărescu, dr. Iacob Holăran, Romul Ciorogariu, preotul Dimitrie Popovici, Ioan Popovici, T. Mașos Nic. Grecu, Ioan Mihul, I. Joan, I. Țăran, Fl. Varga, inv. Iul. Groșorean, S. Păiușan, preotul S. Tămășdan, Cornel Ardelean și preotul Gheorghe Ardelean.

Pe ceilalți membrii români ai congregației, cari au lipsit de rândul acesta și poate și de atâtea ori încă nemotivat, să-i felicite de Paști alegătorii lor — și să le promită alegerea pe un nou period. Fiindcă de-alde ăștia ne trebuie nouă...

D. Goldiș, directorul „Românului” regretă că n'a putut sta de vorba și de rândul acesta cu năbădăioșii patrioți — fiind reținut în aceeași zi și în aceleași ore la ședința Consistorului.

Rap.

EXTERNE

Din Grecia. De mult timp Grecia este țara clasică a demagogiei. Putem spune, că această plagă bănuie regatul moștenitorilor vechilor elini încă dela înființare. De atunci toată activitatea „națională” a Eladei se reduce la discursuri înfăcărâte, iar în ce privește rezultatele reale ele constau în banditismul care este endemic în această nenorocită țară, în ruina totală a finanțelor, în falimentul militar ilustrat prin înfrângerea dela Dmokos și prin desordinea permanentă introdusă de domnia uliței ateniene în locul puterilor publice răspunzătoare.

Impotriva acestei politici s'a ridicat veteranul Venizelos. Insularul acesta venit în Grecia cu alte idealuri decât frazeologia sterilă a politicienilor din Atena, dotat cu o voință energică și cu un spirit realist a văzut din primul moment boala de care suferă țara care moare de mizerie fiziologică și de dezordine morală. Și-a dat seamă, că în asemenea situație visurile unei resurrecții imperiale bizantine în favoarea Greciei nu pot fi cel mult decât o glumă de prost gust pentru acest nenorocit stat și s'a pus serios pe lucru. A tăiat abuzurile, a pus capăt plăgii demagogice a politicienilor, a îndreptat pe cât i-a fost posibil relele din armată, menținându-și cu o stăruință ce-i face multă onoare toată grija sa asupra neajunsurilor interne.

Astfel cu toate, că venirea sa la putere era așteptată de mulți ca o accentuare a politicii de aven-

turi, el a știut să menție raporturi destul de corecte cu Turcia și să nu bruscheze lucrurile cu Creta.

Toate acestea însă au ridicat împotriva lui opoziția nemiloasă a vechilor partide demagogice primejdute.

Intre diferiții politicieni cari au luptat împotriva lui acum, la ultimele alegeri cel mai înverșunat a fost Rhalis cunoscutul româno-fol. Nu a fost armă care să nu o întrebuințeze. Mai ales faptul, că Venizelos a refuzat primirea în cameră a deputaților cretani a fost exploatat fără scrupule.

Timp de săptămâni întregi partizanii lui Rhalis făceau o larmă nemai pomenită tipând Ra, Ra și trăgând focuri în aer. Toate eforturile însă au fost zadarnice. Din 181 de scaune 147 sunt venizeliste. Restul se împarte între celelalte partide opoziționiste. Rhalis a fost trântit.

Este acesta un semn, că și urmașii „elenilor” încep să simtă nevoia unui guvern tare. Să le urăm vindecare.

Și în privința utopiilor nebune cu care, în calitate de moștenitori ai unui neam mare, se amăgesc și atunci credem, că are să fie bine și pentru nenorocita Grecia.

*

Insula Creta și Samos. Telegramme sosite din Constantinopol anunță, că puterile protectoare încă în decursul săptămânei acesteia vor debarca trupe pe insula Creta. Poarta a făcut demersuri pe lângă puteri în chestia asasinării principelui de pe Samos.

Asasinatul s'a făcut în următorul chip: pe când principele se afla în apropierea palatului său pe malul mării, deodată fu lovit de trei focuri de revolver: unul în piept, unul în șoldul stâng și unul în abdomen.

Transportat acasă în cursul nopții și în dureri groaznice își dădu sufletul. Atentatorul a fost prins după câteva ore.

Pe întreaga insulă domnește o vie neliniște. Populațiunea se așteaptă ca atentatul să aibă urmări din cele mai grave.

Postul prim-ministru al insulei Samos, care pentru o răscoală pusă de dânsul la cale, a fost condamnat la moarte de către turci și care de prezent se află refugiat la Atena, a declarat, că prințul asasinat ar fi fost un adevărat demon, de oarece a trădat cauza elenismului. Guvernul a trimis o telegramă de condolență văduvei lui Copassis, căreia totodată i-se va face și o pensie.

*

Tulburările din China și Germania. În comisia bugetară a parlamentului german, la dezbaterile pentru coloniile din China, locțiitorul secretarului de stat pentru externe, Zimmermann în expunerile sale cu privire la schimbările politice din China a declarat, că guvernul german, de acord cu guvernele celorlalte puteri, s'a pus pe punctul de vedere al neutralității. Germania însă va lua o atitudine foarte energică contra oricărei tendințe, care țintește la împărțirea Chinei. Tulburările încă n'au încetat și este chiar necesar ca trupele de apărare germane, să fie mărite dela 500 la 2500 soldați.

Comisia a luat la cunoștință declarațiile aceste și a votat creditul de 650.000 mărci pentru sporirea trupelor de apărare.

*

Alegerile din Turcia. În decursul agitațiilor electorale sau întâmplat mai multe ciocniri între partizanii junilor turci și ai „acordului”. În jurul Salonicului a decurs agitația mai ales. Postul deputat de Adrianopole, Rıza Tewfik, orator cunoscut, a fost învins în alegeri și bătut de mulțime cu prilejul unei întruniri politice. Rıza Tewfik trecuse de partea opoziției. Lutfi Firki, un șef opoziționist bine cunoscut, a căzut la Dersim unde se alegea de obicei.

A reușit un candidat al comitetului june turc. Ziarul „Tanin” află că partizanii ai „acordului” cari au fost învinși în alegeri, au atacat eri cu arme pe membrii consiliului de inspecție. Jandarmeria n'a putut împrăștia pe manifestații. Acestea s'au întâmplat la Eskitșeger, în Anatolia.

Manifestațiunea aceasta amintește revoluția reacționară din aprilie 1909. Cu câteva zile în urmă partizanii opoziției au încercat să provoace o răsvrătire populară. Guvernul a luat însă măsuri serioase și a trimis trupe la fața locului.

*

Vizitele domnitorilor la Viena. Din Viena ni se anunță că, după împăratul Wilhelm, regele

Carol al României va fi în curând oaspe al M. Sale împăratului Franz Iosef la Viena.

Regele are intențiunea să facă în primăvară, o cură de mai multe săptămâni la Gastein și să profite de ocaziune pentru a vizita la Viena, pe M. Sa.

În călătoria aceasta regele Carol va fi însoțit de regina Elisabeta și vizita la M. Sa o vor face împreună.

Pentru luna aprilie se mai proiectează și vizita regelui Nicolae al Muntenegrului la Viena.

Incheierea seriei de vizite la M. Sa monarhul se crede că o va face vizita țarului Nicolae al Rusiei care este plănuită pentru la vară.

*

Activitatea revoluționară în Turcia. Misiunea secretă la Sofia. În fiecare an odată cu înmugurirea fagului începe și guvernul turc să simtă fiorii groazei pentru noua perioada de turburări ce începe.

În acest an nici nu a fost nevoie de sosirea primăverii căci atentatele nu au conținut un singur moment. Ele s'au urmat cu o stăruință uimitoare toată iarna. Începutul primăverii va însemna nu atâtea o reluare a activității revoluționare cât o sporire a ei în intențitate. Și aceasta sporire se anunță a fi foarte serioasă pentru anul acesta.

Guvernul turc a prevăzut aceste lucruri și pare a se pregăti din vreme. Dar mai întâiu a voit să încerce o aplanare pacinică a lucrurilor. Pentru acesta a fost trimis în misiune secretă la Sofia, Șucri bey, secretarul ministerului de interne și membru influent al comitetului împreună cu Abdul Kerim șef de cabinet al ministrului de instrucție în calitate de dragoman spre a negocia o împăcare cu comitetul „Organizației Interne” a revoluționarilor bulgari. Sukri le-a promis din partea comitetului, acordare de reforme largi în Macedonia și a oferit chiar să-i despăgubească de cheltuielile avute cu operațiile anarhice de până acum. Organizația însă s'a declarat cu totul intransigentă declarând că comitetul june-turc nici nu vrea și nici nu ar putea să satisfacă dorințelor de autonomie națională și că nu se pot aștepta dela el la nimeni un bun.

Astfel dar junii turci s'au convins că au de a face cu elemente ireductibile prin sfaturi și Șucri bey a raportat comitetului că tot ce-i rămâne de făcut este să organizeze lupta pentru restabilirea ordinii.

Ceeace se și face.

Scrisoare din Roma

Italia și Germania: Cu prilejul vizitei împăratului Wilhelm la Veneția.

Am aci un bun prieten italian, piemontez de origine, cu care adeseori stau de vorbă despre treburile publice ale țării sale. Odată, — era pe la începutul lui ianuarie trecut — discutând cu amicul meu, chestiunea, dacă Italia va ieși din tripla alianță spre a se uni cu puterile din tripla entente, acesta îmi ținu următorul logos:

— Dragul meu, deși trăiești deatâtea timp în țara noastră, se vede însă, că încă nu ești în curent cu felul cum facem noi politica externă. Italia, scumpul meu, a avut în totdeauna și are și acum, doi dușmani: unul e Austria și celalalt e... Franța. În decursul veacurilor trecute, acești doi dușmani și-au bătut joc de țărișoara noastră, cum au vrut, răpindu-ne mereu, unul provinciile din dreapta, celalalt provinciile din stânga. Dacă Italia a rămas atâtea timp îmbucătățită și sfâșiată, se datorește Austriei și Franței.

Când s'a deșteptat conștiința noastră națională, pe la mijlocul veacului trecut, marii noștri oameni de stat, spre a putea reconstitui țara, au adoptat următoarea politică: Spre a lupta contra celor doi dușmani deodată, era greu; deaceia, profitând de rivalitatea firească ce exista între dânsii (e un fapt obișnuit între hoții ce au aceeași pradă) se uneau, azi cu Austria contra Franței, mâine cu Franța contra Austriei... Și așa, cu această politică de *tour de valse*, — pe care o poți lesne urmări în istoria noastră din a doua jumătate de veac a secolului trecut, — înțelepții noștri oameni de stat au reușit să reconstituie aproape toată Italia — zic aproape, căci a mai rămas încă câte ceva celor doi „prieteni” ai noștri: Franța mai are Nizza și Savoia, iar Austria Triestul și Trento. Un plus s'au mai adăugat câteva interese coloniale: cu Franța

ne ciocnim în Mediterană, cu Austria în Adriatică...

...Și deaceia *le tour de valse* continuă...

Numai că acum situația s'a complicat puțin cu intervenția Germaniei în alianță cu Austria. — Dacă la urma urmelor, pentru noi Germania reprezintă doar un inel de legătură cu Austria, inel foarte comod pentru noi, căci pe de o parte ne-a îngăduit alianță, cu Austria, care în mod direct ar fi fost prea impopulară și pe de alta din cauza rivalității acute între Germania și Franța, jocul nostru de echilibristică e și mai lesnicios. În aceste momente (era pela începutul lui ianuarie trecut) văzând noi că Germania și Austria sunt de partea Turciei, unde au mari interese, ne arătam foarte îndrăgostiți de Franța, care vă primește bucurios, nădăjduind că vom eși din tripla alianță. Dar fi sigur, că nu e decât un joc de moment, destinat să potolească puțin tarcofilia aliaților noștri, care, firește, e teama de a ne pierde, își vor aduce aminte de interesele noastre și le vor apăra.

Morala fabulei: politica noastră externă, poate fi acuzată, de sincincitate, de lipsă de constantă, de tot ce poftesti, — dar e o politică națională, o politică bună pentru noi. Mergem în fiecare moment, cu aceea dela care putem trage cel mai mare folos. Suntem legați de formă în tripla alianță, dar aliații noștri știu prea bine că i-am putea părăsi oricând ne-ar conveni și la rândul lor. Puterile din *entente* știu că oricând am avea avantajii dela ele, am fi de partea lor!

Mi-am adus aminte de acest discurs brutal dar sincer al amicului meu, citind comentariile presei italiene, cu privire la vizita lui Wilhelm al II-lea la Venetia și a întâlnirii sale cu regele Victor Emanuel al III-lea. Toată presa, după ce da salut de rigoare împăratului aliat, îi reproșează, pe un ton destul de acru, politica prea puțin prietenoasă a Germaniei în actualul război. Ziarele italiene nu se sfiesc să reclame împăratului pe baronul Marschall și pe generalul Von de Goltz, acuzându-i că din pricina lor Turcia continuă să reziste.

Germania ar putea și ar trebui să facă presiune la Constantinopol și să silească pe turci să facă pace, recursoand, bineînțeles, deplina suveranitate a Italiei asupra Libiei. „Numai procedând astfel — scrie „Messagero“, Germania va reuși să facă populară în Italia tripla-alianță, care e foarte sgodnită, în urma politicii turcofile a țărilor aliate“. Și ziarul roman continuă, exprimându-și nădejdea că în convorbirea ce-a avut-o cu împăratul Francisc Iosif, înainte de a veni în Italia, — împăratul Wilhelm a stabilit acest punct de vedere și cu monarhul habsburgic.

Dar dacă nu se va întâmpla astfel, dacă și împăratul Wilhelm se va porta „ca un marschall ourecare“ — atunci tripla-alianță se va sdruncina în mod iremediabil și Italia își va îndrepta privirile spre celelalte puteri, spre Rusia hunoară, unde a găsit sprijin real în politica d-lui Sazanov și spre Franța, — unde cu toate incidentele trecătoare, va fi primită cu brațele deschise.

Cum acesta e limbajul presei italiene de câteva zile. Situația diplomatică a Italiei în ultimul timp e atât de critică, încât numai un joc foarte abil între aliați și amici, va reuși să o scotă din încurcătură. Va putea oare împăratul Wilhelm, care în orele sale libere e un dil-tant de politică externă, — să găsească o formulă care să satisfacă pe italieni, dar să fie acceptată și de turci? În acest caz, ne putem aștepta la o gloriificare sgomotoasă a triplei alianțe, la manifestatii de simpatie la adresa Germaniei și chiar a Austriei, — în timp ce domnul Barrère își va freca iarăși mâinile de bucurie și poate d. Jean Carrère își va reica șirul

confrințelor filotaliene, întrerupte din cauza incidentelor cu vasele „Carthage“ și „Manoaba“, — incidente regretabile, care s'ar fi întâmplat, dacă nu își vără coada d. Kiderlen-Wächter...“ se va zice atunci.

... Și jocul de echilibristică va reincepe, așa cum îl descria prietenul meu piemontez.

Roma, martie 1912.

Tiberians.

Greva minerilor din Anglia

Anglia de prezent trece prin cea mai grea criză ce poate lovi un stat. Ministrul-președinte *Asquith*, văzând că pertractările dintre greviști și proprietarii de mine se întrerup definitiv, a început să plângă. Lacrimile lui *Asquith* ne arată icoana cea mai fidelă și totodată și cea mai tristă a stării de sperate în care se svârcolște Anglia.

Aproape patru milioane muncitori sunt fără pâine și depozitele de cărbuni ale Angliei de abia mai ajung zece zile. Dacă în timpul acesta stările, așa zicând, anarhice nu iau altă întorsătură, pe viitor ne putem aștepta la o anarhie îngrozitoare, care va sgudni din temelie nu numai Anglia, ci și pe celelalte țări ale continentului, cari au un cât de mic interes comun cu Anglia.

Prin votarea proiectului legii referitoare la minimul de plată al muncitorilor de mine nu s'au îmbunătățit stările câtuș de puțin. Prin primirea acestui proiect s'a salvat poziția guvernului, nu s'a salvat însă Anglia de urmările îngrijitoare ce o amenință, dacă greva va mai continua.

Care va fi sfârșitul dramei ce amenință Anglia, azi încă nu se poate prevedea. Greva din zi în zi duce pe mai mulți la prăpastie și la ruină materială și e întrebarea că puterea și humanismul Angliei până când va putea alimenta și ținea în frâu milioanele flămânde.

Proiectul despre minimul de plată.

Londra, 27 martie. Casa, comunelor ieri a continuat discutarea proiectului referitor la minimul de plată al muncitorilor mineri.

După cuvântarea lui *Long* (unionist) s'a ridicat *Asquith* și a declarat între altele, că guvernul e decis, ca în proiect să nu iee numere de fel și că el nu crede, că minimul de cinci shillingi va corespunde. „Guvernul — zice oratorul, — a lucrat cu cea mai mare de-interesare, ca să înlătore dificultățile dintre greviști și proprietari, însă cu durere constat, — exclamă *Asquith*, — că ne-am înșelat.“

Asquith a vorbit foarte agitat. Vocea-i mai de multe ori a devenit șnerătoare și la urmă atât s'a impresionat de tare, — mai ales când descria în culori foarte vii prăpastia la care va ajunge Anglia — încât a început să plângă.

După ministrul-președinte a luat cuvântul deputatul *Bonar Law* exprimându-și încrederea față de punctul de vedere al prim-ministrului și zicând că datorită membrilor ligii muncitorilor de mine este așa aduce aminte că dânsii nu sunt numai muncitori organizați, dar sunt în același timp și cetățeni ai statului.

Londra, la 27 martie. Ședința Casei comunelor a fiuit până dîmîneața. La 2 ore 50 minute camera a primit proiectul și în a treia cetire cu 213 voturi contra 48 Partidul muncitorilor sub conducerea lui *Macdonald* a votat contra. Ministrul *George Lloyd* a criticat foarte vehement pentru această atitudine pe membrii partidului muncitorilor cari erau de față.

Londra 27 martie. Secretarul de stat al Indiei, marchizul *Croke* recomandă proiectul în ședința de azi a camerei lordilor spre primire, fără nici o modificare esențială. Lordul *Landsdowne* critică unele dispoziții ale proiectului, însă din vorbirea lui reiese, că opoziția nu dorește să pună piedeci în contra primirii în a doua cetire a proiectului.

Pertractările de împăcare.

Londra 27 martie. Pertractările dintre delegații greviștilor și dintre proprietarii minelor ținute în biroul ministerului afacerilor străine nu a ținut decât 5 minute. Muncitorii de mine scoțieni au cerut pentru muncitorii bătrâni 5'9 shillingi și pentru cei tineri și minoreni 3 shillingi pe zi, la ce proprietarii de mine drept răspuns s'au retras, zicând că au aflat ce au voit a ști și lor le este destul.

Se vorbește, că guvernul a hotărât chemarea sub arme a rezerviștilor.

Foamete în toate părțile.

Londra 27 martie. În ținuturile minelor e o sărăcie de nedescris. Partea cea mai mare a minerilor suferă de foamete cu familiile lor. În capitală s'a distribue pe fiește-care zi gratis peste 100.000 pânzuri. În Cumberland greviștii au atăcat pășturile turmelor de oi de pe câmp, jăfuind fiește-care câte au putut și frigându-le încă acolo la fața locului. Din mai multe părți sosesc asemenea știri.

(Tu.)

Știri politice din Viena.

Fenomene de criză în parlamentul austriac. — Coroana și contele *Khuen-Hédervary*.

Fără de veste, deși nu de tot pe neașteptate au început deodată să se arate în parlamentul austriac fenomene de criză, după cari probabil, că sesiunea scurtă de înainte de s. Paști, care până acum a decurs în liniște, se va sfârși în o disarmonie stridentă. Deodată și-a făcut iarăși apariția fantoma obstrucției, despre care se credea, că a fost alungată pentru totdeauna din parlament prin schimbarea regulamentului. De astădată sunt rutenii, cari în lupta politică se folosesc de arma cea mai ascuțită, care se află în camera de arme a parlamentarismului și obstrucția în cazul de față este îndreptată nu atât contra guvernului, ci mai mult contra unui alt partid din parlament, contra polonilor, cu cari rutenii stau pe picior de război. Încercările de a face pace între aceste două naționalități, cari fac poporațiunea Galiției, au avut până acum un rezultat cu totul negativ, ba în decursul sesiunii din urmă a Landtagului galițian, contrastele dintre poloni și ruteni s'au ascuțit în mod extraordinar.

Minoritatea ruteană s'a folosit deja în Landtag de arma obstrucției, pentru ca să silească pe poloni, ca aceștia să le cedeze lor în chestia reformei electorale și să le concedă numărul corespunzător de mandate. Pertractările în această privință s'au zădărnicit și rutenii s'au folosit de ocaziunea binevenită și i-au lovit pe poloni, unde îi doare mai mult. Clubul parlamentar polon a voit ca prin o novelă pentru legea despre regularea apelor, să stoarcă asigurarea bonului pentru canalizările plănuite în Galiția. Celelalte partide nu sunt încântate de această lege, dar ele cel puțin la prima cetire, nu voiau să facă dificultăți, deoarece guvernul are lipsă de sprijinul polonilor la rezolvirea trebuințelor de stat. Rutenii, cari ea partid opozițional n'au să aibă nici o considerație, voiesc să împedecă, ca prima cetire a novelii despre regularea apelor să fie rezolvată încă înainte de sf. Paști și pentru executarea tacticii lor, un membru a și început lupta prin o vorbire neîntreruptă de 4 ore.

*

Nu este imposibil, că între astfel de împrejurări și în Cisleithania în timpul cei mai apropiat va izbucni criza. Aceasta este de regretat, deoarece e de o valoare foarte mare, ca în față cu situația din Ungaria coroanei să-i stea în ajutor un guvern tare și un parlament care să poată păși conștiu de sine și neslăbit prin tulburări interne. Cele competente, se pare, că de data aceasta au intenția, ca în față cu presiunile maghiare să fie ferme. La tot cazul a fost un lucru foarte

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

iscusit, că contele Khuen-Héderváry a fost constrâns să recunoască, că prin înțelegerile sale cu partidul kossuthist, cari apoi n'au fost ratificate din partea coroanei, a făcut o greșală foarte gravă, care i-a făcut cu totul imposibilă rămânerea în fruntea guvernului. Contele Khuen, care voia să fie omul încrezut și al coroanei și al partidului kossuthist, a căzut, după cum este datina a se zice între două scaune.

Viena, 26 martie.

Austriacus.

Scrisoare din București

Sărbătorirea din 13 martie. — Aniversarea proclamării regatului. — Sezătoare artistico-literară a vegetarianilor.

Și în anul acesta studenții dela diferitele facultăți au ținut să sărbătorească ziua de 13 martie, considerată ca o dată epocală în noua orientare ce stăpânește tineretul universitar de aici. Ziua de 13 martie pentru studenți nu înseamnă numai o biruință a ideii naționaliste în ideologia până atunci stăpânită de frazeologia politicianilor demagogi ori de teoriile desorganizatoare ale socializmului jidovesc internațional și un moment care indică noua transformare ce de mult se pregătea în sufletul tinerimii.

Tipurile pitorești ca să zicem așa de studenți înhamati la carul politicianilor de toate spețele care se ridicau în numele „Ardealului” sau „a libertății” sau a cine știe ce fantazie spre a manifesta în fruntea cetățenilor astăzi devin din ce în ce mai rare. Idealul nou care înseamnă înainte de toate viziunea unei dureroase realități ce trebuie vindicată și la care nu se poate ajunge decât numai prin muncă și prin jertfe, iar nici de cum prin declamație înfăcărută, a omorât pentru totdeauna industria frazelor din rândurile studenților. Ea este acum exclusiv dominată de silința de a ști, de a se pregăti temeinic și abia din când în când își mai face apariția și atunci numai pentru a contribui o creștere a energiei sufletului românesc iar nu pentru a contribui la urile și — așa destul de bine hrănite de către diferitele interese politicianesti.

Sărbătorind aceasta dată cu modul cum au făcut-o studenții au arătat, că nu numai își dau seamă de importanța și de valoarea noului curent ce stăpânește, dar că sunt și hotărâți al duce mai departe cu toate jertfele ce ar implica.

Pentru publicul de dineolo de munți e bine să amintim că în seara de 13 martie, studenții au împiedecat în urma unei manifestații viteze care cât pe aci era să provoace și victime umane, ținerea unei reprezentații în limba franceză organizată de doamnele române din înalta societate românească.

Prin aceasta s'a arătat că limba românească își are drepturile ei, care sunt obligatoare pentru toți fiii neamului și cu atât mai obligatoare cu cât ei sunt mai suspuși.

Serbarea a avut loc în sala Amicitia.

Intrunirea la care au participat un foarte mare număr de studenți ai tuturor facultăților, s'a deschis la orele 9 seara sub prezidenția d-lui P. Cancel.

D. St. O. Iosif, cunoscutul și apreciatul poet, a binevoit să citească din poeziile sale.

D. Iancovescu, artist a recitat din „Cometa”.

D. P. Cancel luând cuvântul a făcut un amănunțit istoric al mișcării studențești din 13 martie 1906. Tineretul universitar a voit să oprească atunci o reprezentație străină care urma să se dea la Teatrul Național; pe scena teatrului nostru național nu s'au mai jucat piese în limbi străine.

Din parte-ne, suntem datori — spune d. Cancel, — să trimitem omagiile noastre de admirație și iubire profesorului Nicolae Iorga, și să continuăm opera naționalistă românească.

Numai în acest chip vom răuși să fim legați prin sentimente și aspirații de pământul scump al țării lăsate nouă cu prețul vieții, de strămoșii noștri, și numai așa vom putea spune că suntem conștienți de menirea noastră. (Aplauze frenetice.)

D. G. Ene a vorbit în același sens, mulțumind celor prezenți, pentru că prin marele număr al lor fac cât mai impozantă aniversarea unei mișcări naționaliste condusă de marele român și savantul profesor Nicolae Iorga.

D. V. Pârvan distinsul profesor de epigrafie și istorie la facultatea de litere din București a relevat cele ce se spun despre studenți, că ei ar fi copii.

Dacă luptând pentru neamul nostru și pentru graiul strămoșilor noștri însemnează că suntem copii, să rămânem așa în totdeauna, și înstrăinații cari nu mai au de loc sentimente românești vor avea să lupte cu cei cari au un ideal național în viață.

În ovațiile celor prezenți, s'au cetit două telegrame, cari au fost expedate d-lor N. Iorga, profesor universitar și Pangrati rectorul universității din București.

Studenții în strigăte de „trăiască Nicolae Iorga” și „trăiască limba românească”, au pornit apoi pe bulevardul Elisabeta.

Manifestanții au început apoi să cânte „Pe al nostru steag” și „Deșteaptă-te române.” Când au ajuns în piața Teatrului Național le-a eșit înaintea dnii I. Bărbătescu, directorul prefecturii, Rafael și Sp. Eftimiu, inspecitori de poliție, cari i-au rugat să manifesteze fără ca poliția să fie silită să intervină.

Studenții au promis. În Piața Teatrului ei au întins o horă și au jucat Hora Unirei. Apoi au manifestat din nou pentru d. Iorga și pentru profesorul universitar din Iași d. A. C. Cuza hotărând să se trimită o telegramă de omagii.

Manifestanții au cântat din nou „Pe al nostru steag, Hora Unirei și Graiul Neamului” de Coșbuc și apoi s'au îndreptat spre universitate.

Ajunși în fața universității, studenții au întonat cântece naționaliste. Au vorbit apoi dnii Bulat și Barbulescu.

Studenții s'au împrăștiat apoi în cea mai perfectă ordine.

*

Ieri am avut o altă aniversară, dar aceasta în stil cu mult mai mare, căci era oficială. Este vorba de proclamarea regatului român.

Pentru sărbătorirea celei a 31-a aniversare a proclamării regatului român Bucureștii luase un aspect cum numai acest mare centru latin știe să-l ia în zile de sărbătoare.

Pe calea victoriei tricolorurile noastre atât de suspecte peste munți, strălucesc cu toată biruința lor triumfală. Este un aspect plin de plăcere să vezi fluturând aceste mândre drapele cari în această zi de sărbătoare nu au nimica din aerul lor martial ce-l capătă când merg în fruntea șirelor de soldați.

La mitropolie s'au făcut obișnuitele slujbe în toată pompa, dar sărbătoarea zilei de glorie a țării pentru noi este atmosfera aceasta victorioasă, în care încep să apară în toalete elegante și cu nuanțe de primăvară, pălcuri-pălcuri de dudue și de cucoane pe fața cărora parcă citești reînvierea ce se petrece în toată firea.

*

Curiozitatea m'a adus să particip și la o serbare — am se vede numai noroc de serbări — vegetarianistă. Numele acesta mă intriga mult. Îmi închipuiam că o societate de vegetarieni trebuie să aibă o înfățișare de un aspect cu totul straniu. Să văz oameni palizi cu fețe trase ca la niște acești ai vremurilor noi. Ei bine m'am înșelat. Vegetarienii sunt ca și ceilalți oameni de pe pământ, ba încă foarte solizi și pare că cu mult mai bine dispuși decât noi, ceea ce nu știu dacă trebuie să o atribui dietei lor speciale ori modului admirabil cum știu să petreacă.

Cercul vegetarianilor a organizat o serie de șezători artistice literare care judecând după aceia la care am participat eu, cea de sâmbătă 10 martie, trebuie să fi reușit de minune.

Dau aci programul șezătoarei executat foarte bine și pe care din lipsă de spațiu regret că nu-l pot comenta mai mult.

Partea I-a: 1. Lecturi de d. avocat Ioan N. Timiraș din opera profesorului Jules Lefèvre: „Cercetarea științifică a Vegetarismului”. 2. „Crucifix”, duet de Faure, cântat de d-nii N. D. Ionescu și I. Tămășescu. 3. „Scenă pastorală” pentru flaut, cu acompaniament de piano de P. Elinescu, executată de d. Jean Assador. 4. Studiu de Nowakowski și Sonata op. 78, de Beethoven, executate de d-ra Poupette-Mimi Secăreanu. 5. Grevă fierarilor de François Copée, declamație de d. D. Manu. 6. Aria din „Gioconda”, de Ponicchielli, cântată de d. N. D. Ionescu.

Partea II-a: 7. Lecturi de d. N. Timiraș, din scrierile sale. 8. Wichtige Begebenheit și Traume-

rei de Schumann; Revederea de colonel Al. Glogoveanu, executate de d-ra Poupette-Mimi Secăreanu. 9. Aria de Bach și Scena de balet de „Beriôt” pentru vioară, cu acompaniament de piano, executate de d. G. Tocanie. 10. „Rea de plată” de Coșbuc, declamație de d. Ilie Dumitrescu. 10. Doi Grenadiri de Schumann, canto de d. I. Tămășescu. Acompaniamentul d-lui N. Caravia.

București 28 martie 1912.

Correspondent

Din Cluj

Mișcări culturale în sânul studenților români

După nenumărați ani de stagnare sufletească în sfârșit anul acesta ni se prezintă, ca un sezon de desfășurare intelectuală în orizontul unei vieți mai frumoase, mai libere.

Sâmbătă, în 23 martie tinerimea și-a ținut a III-a serată literară, în localul „Casinei Române” cu un program frumos. D. dr. Iuliu Pordea avocat din loc în conferința sa: *Știința și credința ca momente determinatoare a voinței*, pe înțelesul tuturor cari am fost de față, dar totodată cu o a-dâncă pătrundere a lucrurilor, ne-a arătat influențele mari ale științei și credinței asupra faptelor noastre și foarte frumos i-a succes a dovedi, că credința are un rol mai determinant în decidera voinței, ca știința, căci tot ce numim convingere, părere, prejudecată, toate moravurile și obiceiurile noastre, cărora nu le putem da explicare în ultima analiză își află rădăcina în credință.

Alegerea materialului, împărțirea, limbajul științific e o dovadă că d. dr. Pordea e un om de știință cu pregătiri frumoase, dela care mulți tineri ar putea învăța de a înbi munca serioasă. Celelalte puncte au urmat în același rând cum au fost publicate în numerii precedenți ai acestui ziar — executate de studenții universitari cu un succes neașteptat de splendid.

E mare succes pentru noi studenții universitari că am putut sparge ghiata și am pășit cu curaj pe terenul social-cultural, de a face propagandă pentru cultura și arta românească și prin asta s'pregăti barem într'o măsură minimă terenul pentru încheierea societății românești din acest oraș invadat de străini. Sperăm că pășirea noastră agresivă va distruge în fine indiferența vinovată a unor domni, cari sunt indiferenți față de mișcările noastre și deneagă participarea și sprijinul lor material și moral.

Secretarul tinerimii.

Cocorescu-Topliceanu

— Impresii dela un concert. —

Când scriu aceste rânduri, stau încă sub impresia adevăratei arte, care cucerește și robește. În sufletul meu tonuri blânde, alintătoare se amestecă cu armonii rare — și în valurile de acorduri, cari suie și coboară, îmi reprezintă figurile artistelor, cari în seara de 26 martie au secerat ropote de aplauze dela un public în mare parte *sufletește* străin de dânsule. Cinci eleve ale școlii vestitului profesor Thern, între acestea d-rele M. Cocorescu și E. Topliceanu au dat în această seară un concert în sala Bösendorfer de pe Herrengasse, la care ori ce participant fără preocupării personale a trebuit să dea cele dintâi premii românelor, cari prin talent deosebit și muncă au ajuns la perfecție în artă.

Temperament și siguranță caracteriză pe dra M. Cocorescu. Mânile-i aluneca liber pe pian, din care la început ies tonuri line, cari apoi se tot urcă, până ce la sfârșit i-au proporții atât de mari, încât ai senzația că te afli la malul unei mări răscolite de furtună. Ca și talazurile acesteia acordurile te împresoară, te răpesc, te îmbată — un ropot de aplauze, iar *dânsa* cu zimbetul învingătorului pe buze se ridică și mulțumește. În conformitate cu temperamentul său vioi alege totdeauna bucăți, în cari arta, ce-o posedă la perfecție, iese mai mult la iveală. La concertul amintit a cântat „Praeludium u. Fuge D-dur für die Orgel I. S. Bach”, prelucrat pentru piano de F. Busoni și „Pester Carneval” de Liszt.

Serioasă, sigură de puterea sa de artistă, se prezintă d-ra E. Topliceanu. Fără să caute a captiva bunăvoința auditorului prin toilette sau zim-

bete silite, se așează la pian, așteaptă până ce se face liniște în sală și — începe. Din trăsăturile feței vezi, cum tot sufletul ei retrăsește în momente, în cari răpește publicul și îl transpune în marea sferă a artei, clipele de sbucium, în care autorul unei piese i-a dat forma neperitoare. Acordurile puternice, când mai înalte când mai adânci, amestecate cu gingășie armoniilor line, se împrăștie în sala spațioasă și... rolesc. Alege totdeauna bucați grele, din a căror axecutare se poate vedea tehnica ei dezvoltată, cum au fost la concertul din urmă „Isoldens Liebestod” de Wagner-Liszt și „Toccata op. 111” de Saint-Saëns.

Au mai cântat la acest concert d-rele M. Kogan, V. Thern și M. Alt. Dacă ai voi să hotărăști, care dintre amândouă e mai perfectă în arta sa, d-ra Cocorescu sau d-ra Topliceanu, hotărârea aceasta ar fi foarte grea. Suflete alcătuite din aceleași elemente, crescute până la o vârstă în aceeași țară și instruite în aceeași școală, ele se deosebesc cel mult prin exterior și temperament.

Imi inchipui că ar fi foarte frumos, dacă s'ar hotări să dea odată la un loc, un concert, luând în repertoriu și câteva din frumoasele cântece românești, cum e. b. o. frumosul potpourri executat la seara dată de românii din Viena în onoarea lui Scutus Viator de d-na Eitl.

d.—m.

Războiul italo-turc

E curios, că deodată cu știrea despre demisia ministrului de externe rus Sasanow, s'a răspândit o altă știre care cu atât mai mult întărește poziția lui Sasanow. După o știre din Paris Sasanow a trimis puterilor o nouă notă, în scopul, că imediat să întrevină la Constantinopol și să silească Poarta ca să primească condițiunile Italiei.

Se vorbește, că ambasaderele respective au luat deja la cunoștință această notă, cu observarea, că vor cerceta dacă ea congruiază cu principiile neutralității.

Noui trupe pe câmpul de războiu.

Viena. — Din Roma sosește știrea senzațională că o parte a trupelor din Pesciera vor fi trimise în Tripolitania.

În curând vor pleca regimentul 27 cavalerie și 77 infanterie.

Acesta este primul caz că și trupele dela graniță vor fi expediate pe câmpul de războiu.

18 vase de războiu în portul Salonic.

Salonic. — Se anunță de pe insula Lemnos, că o noapte au fost observate în apropiere 18 vase italiene de război, cari au plecat dinspre Mitilene la Salonic. Din altă parte n'au mai sosit știri că ar fi apărut vase italiene.

O escadră italiană în fața Beirutului.

Constantinopol. — „Tanin” află că în fața Beirutului și la Mitilene a apărut o escadră italiană, apoi a dispărut.

Ziarul „Tachydromos” spune că un comerciant grec care a sosit la Constantinopol și care a călătorit cu un vapor comercial englez, a declarat următoarele: când ne aflam în Smyrna și Mitilene 4 torpiloare italiene au descărcat 6 focuri asupra noastră și ne-au forțat să ne oprim. După ce au perhizitionat vaporul ne-au dat drumul.

*

Milano. — „Avanti” anunță că flota italiană din Mediterana, concentrată în portul Spezzia, e gata de plecare. Probabil că flota va pleca mâine spre Siracuza.

Concurs

Comitetul central al „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din comitatele Sătmar și Ugocia aparținătoare diecezei de Gherla” escrie prin aceste concurs la trei premii de câte 50 (cincizeci) cor. pentru acei învățători membri ordinari ai reuniunii noastre, cari arată și desvoaltă cea mai rodnică activitate extrașcolară.

Premiul I. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiali ale protopopiatelor Someuta-Mare și Baia-Sprie.

Premiul II. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiali ale protopopiatelor Someuta-Mare și Nireșul-Mare.

Premiul III. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiali ale protopopiatelor Săini, Tara Oașului, Sătmar și Ugocia.

Reflectanții la aceste premii au să documenteze că pe lângă instrucțiunea cu succes în școlile lor au dezvoltat și o activitate extrașcolară rodnică și durabilă:

1) prin tinere de prelegeri populare în comuna unde sunt învățători sau și în alte comune din raionul activității reuniunii proprii filiali, — ținând prelegeri înaintea unui public numeros de poporeni, — din domeniul economiei sau a industriei sau teme sociale cum sunt: combaterea dănilor și vițiilor păgubitoare din popor;

2) prin formare și conducere de reuniuni de cântări corale, prin formarea și închegarea vitală a unor tovarășii sătești cum sunt tovarășii agricole, pentru asigurarea vitelor, de producțiune și consum sau altele;

3) prin înființare și conducere de bibliotecă populară și răspândirea cărților și foilor folositoare în popor;

4. prin instruirea cu succes a analfabeților. Reflectanții vor documenta activitatea lor prin prezentarea în scris a prelegerilor populare ce le-au ținut; — prin copia actelor reuniunilor sau a tovarășiiilor înființate de dâșii; — prin elenul cărților din biblioteca populară ce au înființat și a tuturor cărților și foilor ce au făcut să intre la mâinile cetitorilor din popor, și în urmă prin protocolul examenului dat cu analfabeții instruiți în cetire și scriere.

Toate acestea vor fi autenticate și recunoscute în scris prin directorul școlar, prin doi bărbați vrednici de credință și prin oficiul protopopesc, respective prin președintele respectivei reuniuni filiale de care se ține respectivul reflectant.

Termenul prezentării petițiilor la aceste premii să statorosește până în 20 iulie 1912.

Petițiile sunt a se prezenta la preș. reuniunii înv. în Dorolți—Királydaróc.

Decernerea premiilor se va face prin comitetul central al reuniunii în ședința dinainte de adunarea generală a reuniunii și se vor publica și distribui în plenu adunării generale.

Să ne facem stimați colegi chestie de onoare și scrupul de iubire de frate prin lucrarea noastră extrașcolară în mijlocul poporului spre luminarea și înaintarea căruia ne-am angajat cu spirit de jertfă și să nu uităm nici pe un moment că nu numai timpul ei însuș poporul nostru iubit reclamă și pretinde dela noi o lucrare intențată, conștientă și cu succese vădite și palpabile.

În nădejdea rezultatelor îmbucurătoare și românești semnăm cu onoare

În Dorolți la 10 martie 1912.

Constantin Lucaciu,
președinte.

Stefan Pop,
secretar.

— Ziarul „Românul, și, foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neanul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 Martie n. 1912.

Pentru numărul de Paști al „Românului”. Rugăm pe colaboratorii noștri să grăbească cu trimiterăa manuscriselor pentru numărul nostru de Paști.

Deputatul dr. Șt. C. Pop pentru muncitorii români. Ni se comunică: D. deputat dr. Șt. C. Pop a fost rugat de către muncitorii vieri români din ținutul Șirici să meargă la Gyöngyös, unde dâșii erau angajați în lucru și unde proprietarii de vii nu voiau să împlinească condițiunile puse în contract.

D. deputat a plecat imediat la Gyöngyös rezolvind în favorul muncitorilor români afacerea în care a fost chemat.

Spre știre familiilor acestor muncitori!

Dela academia română. Din București primim știrea, că mâine, vineri, la orele 8. d. a. Academia Română va ține ședință publică în care d. D. Sturdza, va ceti partea a treia a comunicării sale despre: *Insemnătatea europeană a realizării dorințelor exprimate de Divanurile ad-hoc din 7/19 și 9/21 octombrie 1857.*

Atentatul contra regelui Italiei. Studențimea universitară și colonia Macedo-Română din București au trimis ziarelor din Roma, următoarea telegramă:

„Studențimea universitară în frunte cu întreaga colonie Macedo-Română se bucură că Augustul Soveran și mult iubitul rege din giuta latină a scăpat de odiosul atentat.

Desaprobă, însă energie eșirea bruscă și nechibzuită a dlui Șunda care calomniază pe compatrioții noștri N. Tacit și T. Pacerea ca implicați în atentat.

Roagă întreagă opinia publică italiană să nu dea crezare calomniilor dlui Șunda, întru cât compatrioții noștri nu pot fi capabili de astfel de atentate.

Trăiască Augustul Soveran, Italia și poporul italian.”

G. Suflery, doctorand. I. Niculescu, profesor.

Încă odată la Viena. În urma tratativilor nesuccese ale lui Khuen Héderváry, eri seară s'a ținut în palatul ministrului președinte un consiliu de miniștri în care s'au discutat chestiunile dela ordinea zilei. Conform dispozițiilor de până acum azi după amiazi la ora 5 contele Khuen Héderváry va pleca în Viena pentru ca să se prezinte vineri în audiență la M. Sa. Va raporta M. Sale despre rezultatul tratativilor. Se crede că de data aceasta rolul lui Khuen s'a încheiat și că prin urmare de aci înainte va fi scutit de drumuri politice spre Viena.

Rectificare. La cele cuprinse în informația „Patrioți” din n-rul 59 al „Românului”, d. Ioan Nistor contabil al unei bănci românești din Șeica mare, declară că d-sa și soția d-sale nicidecum n'au luat parte la astfel de petreceri ungurești și nici nu umblă prin societăți ungurești.

Noi regretăm, că s'a făcut d-lui Nistor această nedreptate — și luăm cu bucurie act de declarația sa.

Pe cei ce ne servese cu știri necontrolate, îi rugăm să nu ne mai servească.

Victor Napoleon cetățean belgian. Prin faptul, că principesa Clementina a dat naștere unui copil, principele Victor Napoleon a devenit cetățean belgian.

Legile belgiene prevăd, că dacă cineva devine soțul unei femei din Belgia și stă 5 ani în acea țară, iar dacă din căsătorie se naște un copil părintele devine cetățean. Dacă principele Victor Napoleon, care este pretendentul tronului francez ar fi pus la cale vre-o conspirație contra regimului din Franța, Belgia îl putea expulza. Acum însă el devenind cetățean belgian, Franța nu mai poate pretinde ca el să fie extrădat.

Alegerile sinodale. Duminecă în 4-17 martie s-au ținut alegerile sinodale și în dieceza Caransebeșului. În comuna Tievănu-mic în contra candidaților naționaliști a fost candidat și soțul de principii al lui Burdă, dr. Mihai Gropșianu pentru a cărui reușită administrația a început a mișca toate pietrele. Și de data aceasta trebuie să înregistrăm faptul trist, că afară de primarul comunei și învățătorul Ioan Drinea s'a făcut coadă de topor, s'a făcut uneltă în contra fraților săi. Credem că azi nu mai începe discuția în privința aceea, că orice burdă e mai mare trădător de neam decât ori și care altă nescădură, care trece deadreptul în tabăra dușmanilor noștri.

Pe d. dr. Gropșianu îl știăm, îl cunoașteam de adevărat român, care va fi cauza care să a părăsit drapelul?!

Oare nu bătrânețele notariului public regesc, din Oravița, și prin urmare postul de notar public care va deveni azi mâne vacant a făcut pe d. dr. Gropșianu ca să ese din partid?!

Abdul Hamid în Constantinopol. Corespondentul din Salonic a ziarului bulgar „Vecerna Posta” anunță că luni noaptea fostul sultan Abdul Hamid a fost transportat în secret din Salonic la Constantinopol. Această dispoziție s'a luat în vederea acțiunii italienilor asupra Salonului, acțiune care e așteptată în tot momentul la Salonic. (Tn.)

Ministru bulgar dat în judecată. Din Sofia vine știrea, că un grup de deputați a depus în Sобрание o propunere de a se numi o comisiune parlamentară însărcinată a face o anchetă asupra gestiunii fostului ministru Takew și mai ales asupra răspunderii ce a avut în afacerea răscoalei din Rușciuk din 1909.

Doamna Toselli pusă sub tutorat. Din Drezda vine știrea, că recenta călătorie a reginei Saxoniei, Friedrich August la Viena a fost în strânsă legătură cu chestia punerii sub tutorat a doamnei Toselli. Regele Friedric a discutat de fapt cu M. Sa monarhul Francisc Iosif în chestia aceasta și s'a clarificat situația de competență și drept, până acum nedebusită în această chestie. Rezultatul dezbaterilor a fost, că pentru punerea sub tutorat a doamnei Toselli este necesară învoirea M. Sale monarhului. Alaltăeri M. Sa și-a dat învoirea în această chestie.

O victorie a revoluționarilor Mexicani. Revoluționarii din Mexico au reușit duminecă un mare succes. Trupele federaliste plecaseră în patru trenuri cuirasate dela sud spre Corelitas. Pe când trenurile urcau o pantă, revoluționarii au dat drumul unei locomotive în care se aflau 40 kgr. dinamită. Ciocnirea locomotivei cu primul tren cotrasat a fost teribilă. Federaliștii au avut 150 morți, 30 federaliști au fost făcuți prizonieri.

Ocuparea Cretei. Ziarul „Daily Telegraph” primește din Constantinopol telegrama conform căreia un regiment rusesc e gata să ocupe insula Creta. Turcia a dat voe acestui regiment să treacă prin Dardanele spre Creta. Celelalte puteri europene — cu excepția Italiei — au luat aceleași măsuri.

Necrolog. Anunțăm cu durere în suflet înțetarea din viață a învățătoarei Maria Nevrincean din Șag.

Femeie de 110 ani. Cel mai bătrân locuitor al Budapestei a fost văduva lui Solomon Wagner, care a murit azi în Budapesta în etate de 110 ani. Până în tirapul din urmă s'a conservat foarte bine, nimeni nu ar fi crezut că este atât de bătrână. Încă și vreo câteva zile mai înainte mergea singură și încă destul de voinică pe stradele Capitalei. Bărbatul său a fost pe vremuri negustor, a murit însă înainte cu o jumătate veac.

Vânzarea colecției de tablouri Roussel. Din Paris vine știrea, că licitația asupra colecției de tablouri Roussel a produs în prima zi 3 mil. de franci.

Un portret de cunoscutul portretist Lawrence a fost plătit cu 435.000 franci. Un tablou de Corot 210.000 franci și un portret de Fragonard 200.000 fr.

Oprirea întrebuintării monoplanelor. Ministrul de războiu francez a dat ordin centrelor de aviație militară din Reims și Maurmelon ca în viitor să nu se mai facă ascensiuni cu monoplan. Cauza este accidentul mortal al locotenentului Sevelle.

Făcându-se o anchetă în această chestie, s'a constatat, că toate monoplanurile de fabricațiune franceză, sunt slabe; anume sârmele, cari leagă aripile aeroplanurilor, și acest defect a fost cauza accidentului mortal al locotenentului Sevelle.

Prin această măsură, ministrul de războiu voeste să se evite eventualele accidente care amenință monoplanurile franceze.

Lépine, cunoscutul prefect al poliției din Paris, a fost ales membru al Academiei franceze, în secția științelor morale și politice, unde l-a candidat renumitul economist Paul Leroy-Beaulieu.

Numele Lépine, decât care puține sunt mai populare la Paris, a figurat în public întâi la Belfort 1870, în fruntea unei liste a celor decorați pe câmpul de luptă cu medalia militară.

Născut la 1846 în Lyon, Louis Lépine a devenit avocat, și a trecut în serviciul statului, la administrație, întâi ca subprefect (1877) apoi prefect (1885), secretar general la prefectura poliției (1881), și 1891. Iarăș prefect, iar în 1883 prefect al poliției din Paris. Activ și energic, reușește a restabili, în calitatea aceasta, relațiile întrerupte între consiliul municipal din Paris și între prefectura poliției. În 1897 numit guvernor general al Algeriei, inițiază aci proiecte mari de reforme și de acțiuni publice dar momentul nu e potrivit, Lépine deci se retrage. Rentors în Franța, e chemat în consiliul de stat, iar în iunie 1899 e pus în fruntea prefecturii poliției și e menținut în acest serviciu de toate guvernele ce au urmat. În acest timp, în care au fost destui ani sgomotoși și agitați prin grave manifestări, parte patriotice, parte socialiste, a făcut mai mult decât ce se poate ști, pentru siguranța publică și pentru apărarea republicii chiar.

Lépine e om mărmel și sprinten; spirit pătrunzător și prudent, fire energică, nobil, binevoitor, și totdeauna stăpănit de bun simț, sânge rece și măsură, dânsul a zădărnicit numorease atentate și comploturi îndreptate contra ordinii publice și chiar contra statului, totuș a rămas unul dintre cei mai general simpatizați bărbați politici ai Franței. Nu e mult de când Academia franceză l-a distins pentru cu unul din premiile sale pentru operele de ajutorare ce a făcut pentru familiile funcționarilor și agenților prefecturii de poliție. Acum va fi primit cu bucurie de toți membrii înaltei corporațiuni.

(Un frate mai mare al d-lui Lépine e medic renumit, prof. la facultatea med. din Lyon, autorul mai multor scrieri de specialitate (Le diabète et son traitement, 1909; Le diabète sucre, 1909 etc.) și coneditor al revistei medicale „Revue de médecine” ce apare la Paris).

O familie de ziaristi. D. Karabat publică în ziarul „Seara” din București următoarele amănunte interesante despre familia Cassagnac:

Citeam ieri un frumos articol al lui Guy de Cassagnac, în care distinsul ziarist vorbește de prisoaia prin care poezii au văzut pe Napoleon și arată că dintre marii poeți, singur Lamartine nu își ascundea antipatia pentru monumentală figură care o constituie în istorie Impăratul.

Pentru acei cari cunosc istoria presei franceze, familia Cassagnac constituie un admirabil exemplu de talent, credință și vitejie în mânăuirea condeiului, care răsună profesia noastră de unele pete și de marile calomnii cu care o învecivează mai cu seamă acei cari îi cersitoresc sprijinul.

Timp de trei generații, din tată în fiu, familia Cassagnac a dat presei franceze admirabili ziaristi, cari au imbinat frumusețea talentului cu impetuozitatea firei, cari și-au apărat convingerile cu o egală virtuozitate cu condeiul și cu spada.

Familia Cassagnac a transmis din tată în fiu, nu numai cavalerismul temperamentului, vigoarea talentului și bravura în luptă, ci și ideile.

Din generație în generație, reprezentanții familiei Cassagnac luptă pentru aceleași doctrine de autoritate și ordine, de tradiție și patriotism.

Granier de Cassagnac, care a fost unul din cei mai mari ziaristi din istoria presei franceze, și care unea forța athletică a talentului cu o erudiție solidă, a susținut principiul guvernământului cu credință, cu o nobilă desinteresare, cu bărbăție, neluându în seamă cine sunt persoanele care trec la putere, ci apărând neștirbirea principiului în el însuși, ceea ce a făcut pe toți calomniiarii lui, incapabili de a-și măsura condeiul cu el, să încerce a-l mânji cu acuzația de vândut tuturor guvernelor.

Ce splendid polemist, ce admirabil cavaler „sans peur ni reproche” a fost fiul său Paul de Cassagnac, care și-a încrucișat spada și condeiul pentru apărarea principiilor moștenite dela un tată atât de mare.

Fiul lui Paul de Cassagnac, Paul și Guy, continuă cu succes tradiția ilustrând astăzi cu talentul lor presa franceză, credincioși aceleiaș doctrine și atitudini politice.

Presa își are eroii ei... și printre cei dinți sunt reprezentanții familiei Cassagnac.

Descoperiri la Pompei. Săpăturile ce se urmează cu hărnicie și pricepere la Pompei ne fac să cunoaștem tot mai bine și mai în amănunte viața socială și economică a orașului. Pe lângă locuințele bogățiilor, cunoaștem acuma și pe ale săracilor, cari trăiau înghesuți în camere mici și în necurățenie, ca și în vremile noastre. S'a descoperit la unele case balcoane la uliță, ca și la casele din Italia de azi. În ziduri s'au găsit oenife; în care ardeau lampe cu oleiu de luminau drumul celor cari umblau noaptea.

Directorul muzeului din Neapole, Vittorio Spinazzola, are grija de desgroapă casele dela vârf în jos și pas cu pas întărește ce desgroapă, încât să putem avea case cu totul întregi reconstruite, iar nu numai partea de jos a lor, ca până acuma.

Balcoanele nu se rezemau de stâlpi, ci erau scoase în afară pe grinzi băgate în tavan, sau numai în zid cum se obișnuiește și astăzi.

Multe case au fațadele către uliță zugrăvite cu fresce arătând scene religioase de vânat și la una se văd 12 zeități, un altar, patru preoți și jos lângă perete s'a dat peste cenușe și oase. S'au găsit firme de crășme și birturi cari au păstrat până acuma culori foarte vii.

S'a dovedit de asemenea că la uși nu era numai ciocanul cu care bătea într'o placă de metal celege dorea să i-se deschidă; dar la unele era mâner de care trăgea și pune în mișcare un clopot. Erau instalațiile obișnuite în vremea noastră unde nu s'au introdus încă soneriile electrice.

Dintre cele mai mari locuinți desgroate în Pompei este a lui M. Obellius Firmus. Suferise în 69 după Hr. de cutremur, iar în 76 s'a prăpădit cu desăvârșire sub cenușă. În atriu ei s'a găsit o ladă mare de lemn gros, toată ferecată cu fier, în ea ținea bani. În salonul casei este un tablou înfățișând trei femei. E din cele mai bune ce ne-a rămas. În odaia copiilor s'au găsit sgărieturi pe perete înfățișând tot felul de figuri: un băiat ducând un cal, un gladiator. Într'un colț un copil s'a iscălit Obellis. Au găsit acolo șase schelete: un bărbat și o femeie; soții, înbrățișați, apoi patru copii. Au crezut că se vor adăposti acolo. Apoi n'au mai putut eși, căci cenușa a astupat toate ușile și s'au înăbușit.

Aviz. Prin aceasta se aduce la cunoștința învățătorilor și învățătoarelor noastre, că ministrul regesc ungar de culte și instrucție publică, prin numărul său 33.771/1912 a dispus a se ținea dela 1 iulie n. a. c. până la 20 a aceleiași luni cursuri de vară pentru învățătorii și învățătoarele școlii populare.

Cursurile pentru învățători se vor ținea la preparandiile de stat din: Baja, Kiskunfélegyháza, Stubnyafürdő și Timișoara, — iar pentru învățătoare la Eperjes și Szabadka.

Atragem atenția învățătorilor și învățătoarelor asupra acestor cursuri, îndemnându-i să participe la ele, spre a-și spori cunoștințele.

Cererile pentru primire la curs au să se adreseze direct inspectorului regesc concernent până cel mult la 1 aprilie n. a. c.

În privința favorului de a fi întreținută gratuit, cei interesați vor avea să-și iee informațiile necesare de acelaș inspectorat.

Cei ce vor participa la cursuri pe cheltuielile proprii, vor primi cortel gratuit și întreținere cu preț redus.

A r a d. la 9/22 martie 1912. — *Consistoriul român ort. din Arad.*

Escrocheria unui moșneag. Judecătorul polițienească Old Bailey din Londra, a avut în zilele acestea o pertractare foarte interesantă. Un moșneag de 93 de ani a fost acuzat, că a înșelat pe o văduvă, a cărei etate este retăcută, cu o sumă considerabilă de bani, promițându-i că o va lua la căsătorie. Dar moșneagul ajungând în posesia banilor agonisiți ai văduvei, a uitat promisiunea făcută văduvei. Cel mai bătrân escroc de căători, după cum l-a numit judecătorul pe moșneag, e

rugat judecătoria, să-i de-a o pedeapsă mai ușoară promițând că se va îndrepta pentru timpul ce are să-l mai trăiască. Dar nu i-a ajutat nimic rugămintea, ci a trebuit să între pe 12 luni în pușcărie.

Vinderea unui oraș la licitație. Din Cleveland ni-se anunță că proprietarul orașului *Bay-Mille* din statul Michigan care e societatea *Cleveland Cliffs Iron* va pune întreg orașul la licitație. Orașul se află pe malurile riului Michigan și e numai de douăzeci ani vechime. A avut o comunicație foarte vie, fabricile și prăvăliile au fost foarte înfloritoare până anul trecut, când a ars gara trenului și podul pe care comunica trenul cu orașul. Societatea a neglijat rezidirea gării și a podului așa că orice comunicație s-a oprit și viața orașenească a încetat. Locuitorii orașului cu încetul au început a-se muta în alte părți, până în o zi a rămas orașul pustiu. Azi viața din oraș e de tot moartă nemai având nici un locuitor, așa că la licitație se va vinde orașul cu toate edificiile sale.

Librăria „Tribunei”. Aducem la cunoștința public română, că librăria „Tribunei” trecând în posesiunea partidului național român, va susține și pe mai departe în str. Dealul-Ferenc nr. 20.

Librăria este bogat asortată cu tot felul de cărți de literatură, știință, artă, cărți didactice și științifice, cărți pentru popor și bisericesti etc., note pentru pian și cor, recenzii școlare, hîrtii de scrisuri private și pentru oficii, registre, recenzii de scris etc.

Apelăm deci la publicul românesc rugându-l să sprijinească cu obolul său această nobilă instituție românească.

Orice comandă să se adreseze la: **Librăria „Tribunei”.**

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Numai semanța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesele și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi în posesia de mașini agricole, motoare cu benzină, țărări arme, etc., să cerceteze firma românească **Frăți Burza din Arad**, (Borosbényi-ter). Sprijiniți pe Români!

ECONOMIE

Convențiile comerciale.

(Urmare)

Exportul român de vite iarăș a mers slăbind în mod considerabil, până la oprire desăvârșită. Motivul era aplicarea riguroasă a măsurilor de poliție veterinară. Iată tabloul acestui ram de export:

Anii	Valori în lei			
	Vite	Cucuruz	Grâu	Petrol brut și rafinat
1875	11 825 729	2 873 579	11 693 196	471 348
1876	24 843 142	11 772 814	14 041 535	1 956 207
1877	23 640 614	24 861 487	14 776 029	2 311 167
1878	12 033 527	18 395 632	15 597 016	1 185 460
1879	15 734 746	14 871 946	17 834 111	787 682
1880	10 109 295	20 807 556	23 521 136	2 265 884
1881	15 231 229	24 490 225	15 929 153	1 576 654
1882	9 598 735	20 381 505	22 720 208	1 598 763
1883	10 315 085	15 229 084	22 503 134	1 657 092
1884	7 454 868	16 986 788	21 272 790	2 064 537
1885	3 703 499	27 191 634	21 880 973	1 887 967

Precum se poate vedea dela 1882 exportul de vite scade repede, ajungând în 1889 la cifra neînsemnată de 1,199.974 lei.

Tot din tabloul precedent se poate vedea exportul român de cereale și petrol. Austro-Ungaria devenise un deșeu sigur pentru produsele solului românesc și în acest fapt zace avantajul economic al convențiunii din 1876 pentru România, dacă acest avantaj nu ar fi fost zățienit prin inundația de făină...

De altmintearea, pe temeiul acestei convențiuni, luată fiind ca tip, guvernele române au încheiat primul grup de tratate de comerț, cari se pot însuma sub numele de *ciclul convențiunilor cu clauza națiunii celei mai favorizate*. Astfel s-au încheiat convențiunile cu

Rusia,	pe anii	1876—1886
Germania,	„	1877—1891
Anglia,	„	1880—1891
Italia,	„	1878—1891
Belgia,	„	1880—1891
Olanda,	„	1881—1892

Convențiunea din 1876, producând o creștere considerabilă a exportului român în Austro-Ungaria, avu drept urmare și o scădere a negotului de vite și ofilirea înepăturilor de industrie națională, ori chiar distrugerea celor mai multe din străvechile meserii românești, cari fiind rău pregătite de luptă și insuficient în-

zestrate, anevoie puteau rezista concurenței produselor industriale austro-ungare, cărora porțile țării le erau larg deschise.

Era natural, ca regimul acesta convențional să dea naștere unei reacțiuni serioase, care la expirarea convenției, în 1886, și-a găsit expresiune într'un tarif autonom, foarte protector al muncii și economiei naționale. Aplicarea acestuia avu efecte hotărâtoare. O scădere considerabilă s'a produs în traficul celor două țări. Un an după punerea în vigoare a tarifului general vamal din 1886, exportul austro-ungar în România căzu dela 120 milioane lei anual la 53 milioane, iar exportul român în Austro-Ungaria dela 83 milioane la 21 milioane. În același timp firește, industria românească începu să se reculeagă din starea ticăloasă de mai înainte.

Totuș, această stare de război vamal nu putea dura mult timp, căci s'ar fi modificat cu desăvârșire condițiile exportului român. Astfel în 1891 s'a pus în aplicare un nou tarif, înțelept protector, sub acțiunea căruia s'a încheiat al doilea grup de convențiuni, în care intră și noua convenție cu Austro-Ungaria, semnată în București, la 9/21 decembrie 1893.

Gavr. Todileș.

(Va urma)

Bibliografie

—x—

A apărut:

Buletinul cercului de studii al partidului național-liberal, anul 1, nr. 9 și 10, București, martie 1912, cu cuprinsul următor: *Legea pentru descentralizarea administrativă* conferințe dezvoltate de d-nii *M. D. Berlescu, N. N. Săveanu și Anibal Teodorescu*. Cronică: *Băncile populare din Italia și la noi*. Ședințele cercului de studii.

La **Librăria „Tribuna”** se află de vânzare următoarele cărți și note muzicale *apărute acum de curând*:

A. Vlahuță: La gura sobei à cor. 250 plus 20 fil. porto.

Guy de Maupassant: Inima noastră. Roman. Traducere de I. C. Apostol. à cor. 250 plus 20 fil. porto.

Jon Gorun: Știi românește? Ediție de lux cor. 225 plus 10 fil. porto.

D. Anghel. Oglinda fermecată à cor. 150 plus 10 fil. porto.

Radu D. Rosetti. Razna... Cu o scrisoare de N. Iorga à cor. 3— plus 10 fil. porto.

Alfredo Baccelli. Spre țintă. (La Măta) Romanță tradusă din italienește à cor. 250 plus 20 fil. porto.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(61) — Urmare —

Când într-o casă locuită se spăla podul, spălătoresele adună și îngrămădesc în piramidă toate mobilele cele mici peste cele mari, și umplu locurile goale cu obiectele cele mai mărunte din mobilier; astfel e aspectul general pe care îl oferia camera aceasta în care Cicikof se opri înmărmurit.

Pe o masă se vedea un scaun sfărâmat, și pe ruinele acestea, un ceasornic a cărui limbă era detul de bine oprită, căci un paianjen își fixase o parte din pânza lui mesteșugită. Aproape de tot se sprijinit de perete, un dulap conținând arginție veche, cinci ori șase sticlute și porțelan de Gna mai mult ori mai puțin stricat.

Pe un birou împodobit cu împreștrătură de aie, unde sidelful, lipsind în mai multe locuri, era învârtit printr-o rămășiță gălbuie de clei, se găsea un doborât talmoș-balmoș prăfos de obiecte felurite: un strat de hărtoage concepute foarte fin; o buclă veche, în piele de vițel; o lămâie uscată redu la proporțiile unui miez de nucă; un braț

al vreunui vechiu fotoliu curios sculptat; un pahar cu picior care conținea, pătat cu trei muște, rămășița vre-unui rachiu de fructe; un plic care slujise, dar care, întors cum era, putea să slujească încă, și acoperirea această ciudată conservă; un mic vârf de ceară de sigilat; o scobitoare de dinți devenită de tot galbenă și de care stăpânul se servia pe vremea când avea dinți, poate înainte de năvălirea francezilor.

De pereți atârnav, în șiruri strânse și fără nici un scrupul de simetrie, o cantitate de tablouri: o lungă gravură pătată neegal de nori gălbui, produși ai timpului și al umezelei; ea era fără sticlă, în niște rame de lemn roșu, împodobit cu foițe subțiri de aramă și cu o rozasă la fiecare din cele patru colțuri; ea reprezenta flori, fructe, o felie de pepene verde, un cap de mistreț și o rață.

În mijlocul tavanului atârna un policandru învelit într-o pânză plină de praf încât aducea mult cu o gogoasă de gândaci de mătăasă conținându-și crisalida. Într'un colț al odăii, se vedea o grămadă de obiecte mult mai grosolane și nedemne ca să figureze pe mese. Cât despre aceea ce compunea grămada aceasta iufonă, era greu de ghicit: căci praful, care-i acoperia cele mai mici părți, era așa de gros, încât mâinile cari s'ar fi încumetat să se atingă, ar fi câștigat, numai decât, o pereche de mânuși cenușii. Ceeace era acolo mai bătător la ochi, era o frântură de lopată și niște carâmbi de cisme.

N'ai fi putut să crezi cu nici un chip că în camera aceasta locuiește vre-o ființă omenească,

dacă faptul n'ar fi fost făcut câtuși de puțin probabil prezența unei pălării vechi, unsuroase și fără praf, așezată pe masă.

În vreme ce eroul nostru cerceta cu un ochiu curios toate aceste mobile ciudate, o ușă laterală se deschise și Cicikof văzu apărând aceeaș gospodărie pe care o întâlnise în curte; numai aici el recunoscă, văzând figura mai de aproape, că acesta trebuia să fie vre-un vechil ori vre-un intendant, și nu o gospodină, căci în sfârșit o gospodină nu se rade, iar ființa aceasta îndoelnică se radea, rare-ori, e adevărat, dar oricum ea avea barbă, barbă deasă, barbă comparabilă cu țeseala de sârmă care se folosește în grajduri.

Cicikof, dând figurei sale o expresie întrebătoare, aștepta nerăbdător ca omul acesta să se explice; omul acesta, pe de altă parte, aștepta ca Cicikof să vorbească. În cele din urmă tot acesta se hotărî să spună, ca să pună capăt unei situațiuni puțin recreatoare, acestui incult subaltern, acestui mascărici rău crescut:

— Ei bine! acasă e stăpânul? — spune.

— Stăpânul e aici — răspunse pretinsul subaltern.

— Unde?

— Ei astă, ești orb? de cine întrebi? pe cine vrei?!... pe stăpân?... ei bine! eu sunt stăpânul!

Aici eroul nostru se dădu fără să vrea doi pași înapoi și privi cu mare atenție la personajul. I-se întâmplase lui în viață să vadă multe feluri de oameni, chiar oameni așa cum, poate, nu i-se

Th. D. Speranția. Teatru de familie. 12 piese cuprinzând monologuri și scene à cor. 2.— plus 20 fil. porto.

N. Iorga. Oameni cari au fost. Articole cari pot să rămâie. Amintiri și comemorări, à cor. 3.— plus 30 fil. porto. (500 pagini).

Hans Wegener. Noi tinerii à cor. 150 plus 10 fil. porto.

I. Nenițescu. Poezii. Ed. completă à cor. 150 plus 20 fil. porto.

Spiridon Popescu profesor. Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. (Serisori către ceice vor să-și cunoască neamul). Lucrare premiată de Academia Română. à cor. 2.— plus 20 filori porto.

Ioan Russu-Niricanu. Schițe și navele inedite à cor. 125 plus 10 fil. porto.

G. Coșbuc. Balade și Idile Ed. V. à cor. 3.— plus 20 fil. porto.

Dr. Dionisie Moldovan avocat. Advocatul popular. Ed. II-a à cor. 250 plus 20 fil. porto.

Dr. Vasile Bîanu Doctorul de casă sau dicționarul sănătății cu 315 chipuri cu 808 pagini. Premiat de Academia Română à cor. 14.— plus porto.

Nr. 28 „Colinde și Cântece de stea” de Cristu Negoescu — 20

Din Biblioteca pentru popor a Casei școlilor:

1. Povestiri din Halima cartea I. — 50

2. — — — — — II. — 45

3. Povestiri de petrecere și de folos de M. Sadoveanu — 40

Rosetti D. R., Razna, note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga — 3—

Sadoveanu M., Un instigator — 125

Culea D. Sp. Invățământul despre natură în școala primară — 350

I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată — 1—

Collodi C. Pățaniiile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu — 150

Prințesa Elena de Racovitza, Furiile amurului — 80

Nr. 21 „Cântece voinicești și ostășești” de C. Rădulescu Codin St. Tușescu și S. Kirileanu — 20

Nr. 24 „Din legendele neamului de Hohenzollern” de St. Iosif — 20

Nr. 25 „Flori și povești” de Ion Dragoslav — 20

Nr. 26 „Din Bucovina de altă dată” de Ion Grămadă — 20

Nr. 27 „Românii de peste Carpați” de I. Slavici — 20

*

va întâmpla nici cititorului nici mie să vadă vreodată, dar nu văzuse nici măcar unul cu înfățișarea aceasta.

Fața lui nu prezenta nimic deosebit; aducea cu un obișnuit bătrân slab, numai doară că bărbia lui avea o ieșitură așa de pronunțată, încât, ca să nu scuipe pe ea, trebuia întotdeauna s'o acopere cu batista; micii lui ochi nu erau încă stinși, ba dimpotrivă, ei se arătau încă foarte vii sub umbra unor sprâncene dese, ca soarecii când, scotându-și din întunecoasa lor locuință botișorul fin, cu urechea la pândă, cu mustașa agitată, ei privesc de nu-i acolo la pândă, fie o pisică, fie vre-un blăstămat de copil, în când, bănuitori, ei miroasă băgători de seamă atmosfera dimprejur.

Ceeace era însă și mai deosebit decât figura acestui bătrân, era costumul său. N'aveai nici un mijloc să ghicești din ce stofă putuse să fie făcut la început hondrocoul care îi acoperea membrele uscate; năncăile și spatele erau atât de unsuroase și tocite încât aceste părți semănau cu iuțul ori pielea de Rusia din cari se fac cismele noastre; la spate, în loc de două poale ale hainei, îi atârnan patru, cari arătau în mei multe locuri vata cu care era captușită haina aceasta fără nume.

Apoi la gât era legat cu un obiect, care putea să fie un ciorap, un brâu, o cingătoare, nu știu dar de sigur nu o cravată.

Dacă Cicikof ar fi întâlnit pe omul acesta împoțonat așa în vr'un colț de tindă de biserică ori la intrarea vre-unei grădini publice, e foarte probabil, că i-ar fi pus un ban în mână. Prind ocazia aceasta să spun, pentru gloria eroului no-

O bibliotecă românească de vânzare: La un intelectual din Arad se găsește spre vânzare o bibliotecă constătoare din cărți *vechi* și moderne, foi *vechi*: Gazeta Transilvaniei, Tribuna din Sibiu și Arad, Albina, Lumina, Drapelul, Viitorul, Federațiunea, Unirea, Foaia Poporului, Telegraphul român, Libertatea, Activitatea, Gazeta de Duminecă, Speranța, Foaia literară, Răvașul, Dreptatea și altele — parte ani compleți, parte incomplete; reviste: Familia, Luceafărul, Transilvania, Sămănătorul, Neamul românesc, Tăra Noastră, Revista ilustrată Revista teol., Preotul român, Amicul familiei, Albina Carpaților, Candela, Vatra și altele parte complete parte incomplete.

Cărți singuratice ori reviste nu se vând, decât numai biblioteca întreagă în preț de 2000 cor. —

Informațiuni detaliate de administrațiunea ziarului nostru.

Teatrul Apollo. Azi, vineri, teatrul Apollo va prezenta următorul program bogat și foarte senzational:

1. Excursiunea de duminică a d-lui Cucu (comedie). — 2. Vogezi (tablou de pe natură). — 3. *Taina unei vieți* (dramă socială foarte senzatională, în două acte. Filmul e de 2000 m.). — 4. *Micul Andrei* feminist (amuzant).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. —

Orchestra proprie. — Gardoroba. Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 5 și jum.—ÎI noaptea.

POȘTA REDACȚIEI

Marchisa de Sevigné Lngoj. Cu poșta de azi vă mers dela noi o scrisoare Post-restante pe care vă rugăm să o luați dela oficiul postal — căci e dată numai pseudonimul d voastră adică: Marchisei de Sevigné. Așa să o cereți.

T. C. P. Cu poșta de azi v'am răspuns.

D-lui L. C. Nu sunteți necunoscut nici pentru noi câtă vreme a-ți publicat într-o foaie românească.

Ne silim și noi, pe cât ne stă în putință să ne ținem în curent cu ce apare în publicațiile noastre. Dintre poeziile trimise păstrăm trei: „Tiptii”, „Scrisoare” și „Cântec”. Gânduri bolnave ne pare o rugăminte ținută în termeni prea puțin câprij.

„Vreau să te văd; întoarce-te, tu știi
Tu știi cât plâng când nu ești lângă mine.”

stru, că lui îi plăcea mult să dea săracului un ban de aramă.

Dar omul, pe care de un sfert de oră îl avea înaintea lui, nu era un ecrșitor, ci un nobil, stăpân de pământ, posesor a peste o mie de sugete, și nu găsea la un altul atâta grâu, bucate de tot soiul, făină, și șoproane, magazine, imense uscători cu ventilatoare, pline cu o așa de mare cantitate de pânză și de postav de piei argșite, lămpi pieptănate și nepieptănate, în suluri, în jurubițe, de peste sărat și afumat, de toate legumele imaginabile.

Să fi văzut, din întâmplare, curtea lui rezervată, marele laboratoriu, unde adunase în proviziuni considerabile tot felul de unelte și vase de lemn noi nouțe, nu e un singur rus, care să nu se fi crezut în Moscova, în bălcuul zis Scepnoi, unde se duc zilnic șoproarele tinerelor căsnicii, urmate de bucătăresale lor, spre a-și face tărșugiala și unde se văd albe în grămezi de lemn lucrat, lemn împodobit, lemn îmbinat, legat, țesut, împletit: ciobare, tocături, căzi, albi, butoaie, cefe, găleți, talere de lemn, scăunele de toate dimensiunile, apoi coșuri, coșulețe, coșoite, de fag, de mestecăan, de răchită împletită, și în sfârșit toată categoria aceasta de obiecte, de care se folosește în aceeaș măsură Rusia săracă, cât și Rusia bogată.

Plușkin poseda din acestea o cantitate enormă, și pentru ce! El n'ar fi putut folosi din trănsele nici o trăime în toată viața lui, să fi fost aceasta cât de lungă, iar pământurile lui să fi fost de trei ori pe atât de întinse; — ei bine, aceasta

Eu te aștept nu întârzia să vii
Nu întârzia vezi clipele-s haine.

Tu singură de lume nu-ai rămas
Vreau să te văd vreau să te am aproape.

Sunt declarații pe cari orice muritor oricât de prozaic le-ar face în împrejurări similare. Doar atâtia au mai mult că sunt rimate.

Cât de vrea „mintea” ne pare prea vizibilă inspirația enigmată.

Un sfat ce li-am dat, este să se păzească de imagini macabre și de situații dramatice cu orice preț. Nu tot ce este fioros e poetic; aceasta depinde nu dela felul subiectului, ci dela talent care poate face poezie și din cele mai comune lucruri.

D-lui C. C. (M.) Cele două poezii ce ni-ai trimis se vor publica. Vă rugăm să ne mai trimiteți.

D. C. R. Se va publica „Azi-mâine” și „A lucerile aminte” care denotă o frumoasă inspirație. Vă rog să puneți mai multă stăruință în tehnica versului. Nu poate rima „îndălni” cu „va ști”. Nici „ferbinte” cu „mărite”. Traducerile le publicăm cu plăcere.

D-lui V. St. Frumoasa poezie „Pe malul Olteului” o vom publica în anul de Paști.

Redactor responsabil: Atanasia Iacimăgias.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboesală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice tărăgănesc și comanda din articolele anunțate în foaia noastră, să amintescă că firma a cedit-o în ziarul „Românul”.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

lui îi părea puțin, destul de puțin, și ceeace probază că așa gândia el, e faptul, că merge în fiecare zi să exploreze ulițele și ulicioarele, pe sub poduri grămăzile de gunoaje și tot ce putea scormoni vârful ascuțit al băfului său și degetele lui încă și mai ascuțite: o talpă veche de cizmă, o zdreanță, un cui, un hârb de oală, el strângea totul și le ducea la grămada, pe care Cicikof o privea cu umire într'unul din colțurile prăfoase ale camerei.

„Ei, nite jupânu l a ieșit după vânat” — își ziceau între ei țărani, când îl vedeau în căutarea acestui vânat ciudat. Acolo pe unde trecea el, nu mai rămânea în drum nimic, nimic de ridicat nici de mătarat.

Un ofițer trecând călare, își pierdu pe drum unul din pinteții: el observă numai decăt și se întoarce înapoi ca să arunce o privire repede pe drum, dar pintețul nicăiri: el era deja adăogăt la grămada despre care am vorbit.

Dacă o săteancă într-o clipă de distracție își nita pentru un moment gâlcăta la fântână, iute, iute el ștergea gâlcăta.

Dar dacă un țărân îl prindea asupra faptului, el nu tăgăda de fel și înapoia lucrul fără să arate vre-un semn de surprindere; numai cât nu trebuia să se aștepte dela el această abnegație mută odată ce obiectul a intrat în harababura lui: căci în cazul acesta el jura că l'a cumpărat e bănișorii lui, în anul cutare, ziua cutare, în loc cutare, ori că îl are dela bunicul său ca m ștenire.

(Va urma.)

Caut

pentru îngrijirea casei

și a celor două fetițe ale mele (una de 10, alta de 6 ani) o femeie inteligentă, mai în etate.

A se adresa la

Adrian P. Deseanu,
protopresbiter în Vaskóh.

Un candidat de avocat

astă aplicare momentană în cancelaria subscrierului.

Reflectanții să se adreseze direct subscrierului

Dr. Victor Gael
advocat (Gârbou)
Csákiórbó.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă și condițiuni favorabile

Dr. Aurel Nyilvan,
advocat, Șomcuta-mare.

Anunț.

Intr'o comună românească e de închiriat

o prăvălie și cârciumă.

Se recere și o cautiune de 800 cor. Condițiunile celelalte se pot primi dela:

Zoltán Kalmár
Somoskeszi
up. Csermő, (Com. Arad)

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ - KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLII pentru INDU-
STRIA FERULUI și pentru ECONOMIE
BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PRETURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL”, TRIMET CATA-
LOG DE PREȚURI GRATIS și
: : FRANCO : :

TABLETELE „NEOSAN”
sunt bucuria FEMEILOR
și a BĂRBAȚILOR

Scutite și brevetate legal. Recunoscute de medici; efect surprinzător și sigur în cazuri de impotență la amândouă sexurile. Redau puterea bărbătească și o susțin până la vârsta cea mai înaintată. Contra impotenței nu există alt mijloc mai sigur. Nu strică stomacul, n'au efect vătămător. O cutie cu 20 boabe
4 coroane 50 fileri.

Expediază cu poșta prin ramburs în mod discret magazinul principal pentru Ungaria și Austria:

FARMACIA SZENT HERMINA
Budapesta, VII., str. Thököly nr. 28. Depot 115.

**BINETH
IGNACZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

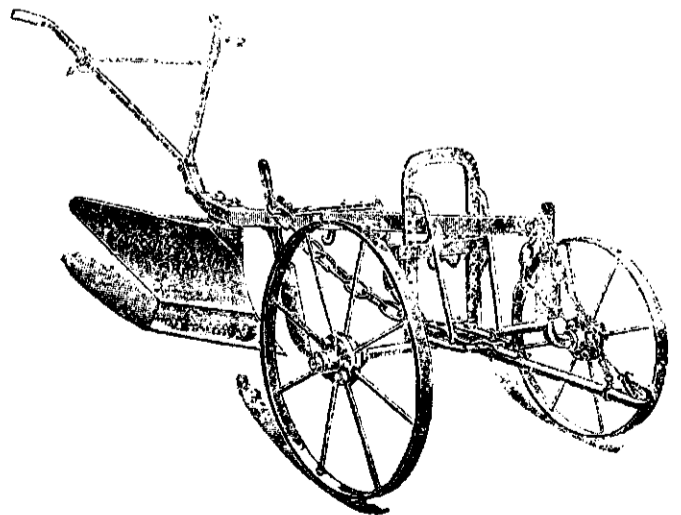
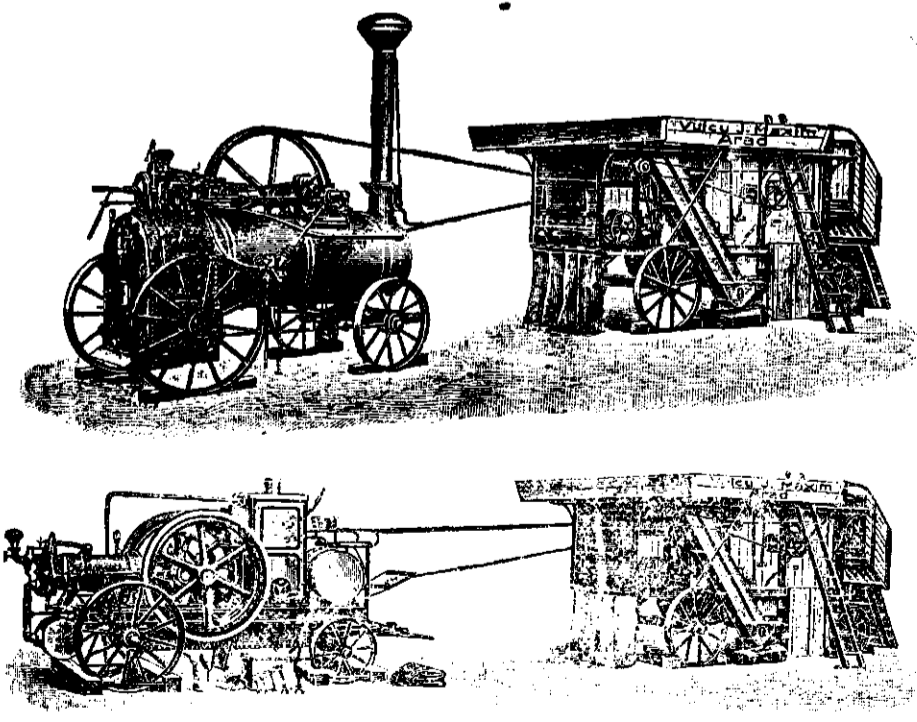
ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”.

MAXIM I. VULCU fabricant de : mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

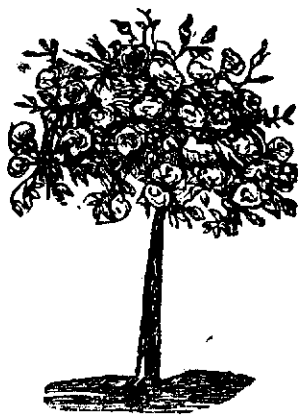
Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până în valoarea profiturilor.

Pachetele și transportul oriunde gratis! - Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20--
10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16--
10 bucați trandafiri - tufe, de 2 ani, numai noutăți	9--
10 bucați trandafiri - tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7--
10 bucați trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7--
10 bucați trandafiri, permanent înfloritori, atârănătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8--
10 bucați chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4--
10 bucați garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10--
20 bucați garoafe de culoare albă și argintie	5--
10 bucați Cactus Dahlia, numai soi nobil	5--

Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

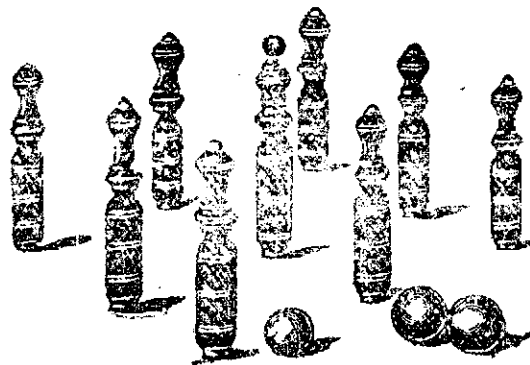
Cine vorește rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda din Lugos,

care dispune de căzării mari proprii în Bănat și Ardeal.

POLACSEK HENRIK, strugar artistic
Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, daciuri pentru biliard, şahuri, domino, rame pentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Licitație concesionată de autorități

Hoffmann Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și pe prețuri foarte reduse articole de :

calitate bună

Cu bani gata va avea rara ocaziune a-și procura orice pe prețuri ce se vor stabili prin învoială obiectele ce ar dori.

Săptămâna aceasta daudele și cordele ce au mai rămas.

Vanzarea nu va ținea decât scurt timp.

23 metri pânză 6-650, 7-750.

Calitate corespunzătoare ori cărui scop.

Sifonuri Schroll de toate calitățile. albituri pentru masă, măsaie și șervete cu prețuri scăzute.

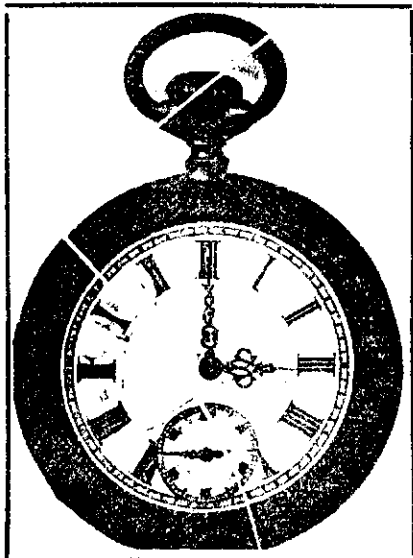
Pardesiu pentru dame 750-950 fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând dela 250 fl.

Rog priviți galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 250 fl. Preț de reclame mai fine 350-475.

Clorapi negri și suri pentru copii pe prețuri ultime de scăzute.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășle de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. seria că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică. Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Primul deposit românesc de
piane,
pianine și
armoniuri

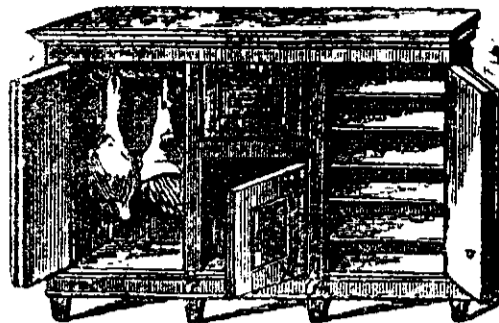
al profesorului de muzică **T. POPOVICU** în Sibiu strada Cienădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Împăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospecte de prețuri ilustrate trimise gratis și franco:

MOSKOVITZ S.

fabricant de dulapuri de gheață în

BUDAPESTA

Bérokcsis utca nr. 1.

(Guttenberg palota).

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOULI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

130 filiale
în țară și
străinătate

Ghetele „TURUL”

sunt de primul rang
elegante și convenabile!

Cea mai mare fabrică de ghete din țară

„TURUL” soc. pe acții
în TIMIȘOARA.

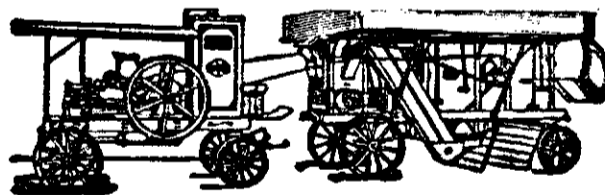
Filiala:

ARAD, Andrassy-tér 13.
Palatul Minorităților.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

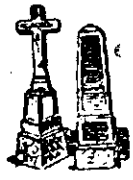
Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Premiat cu diplomă dela corp. meseriaşilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primește ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de

beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit deservu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. **Liferez pietri și nisip în cant. mare.**

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-à-vis de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barberilor socotesc taxa numai pentru 5.

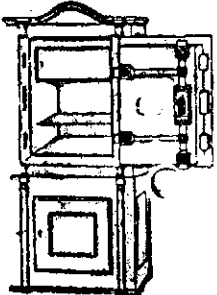
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

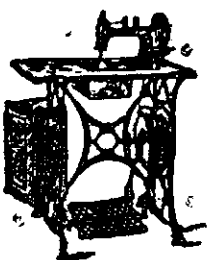
Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Prima calitate.

Mașini de cusut »Singer« calitate bună, pentru femei cu 30 fl. (karikahajós) tot pentru femei 42 fl., centralbobin 47 fl., cu 5 cutii din oricare soi 55 fl., cu luntre scufundătoare (sülyesztő karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni, pe lângă garanție de 5 ani — Liferează :

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resinzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

SFAT ȘI AJUTOR

celor cari sufer d iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, incuierea scaunului, sgîrciuri de stomac, greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbinare, etc. le recomandăm :

Picăturile de stomac »Brády«

mai nainte »picăturile Maria«. cell Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 1'60, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 4'80. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco :

BRÁDY K. farmacie la »Regele Ungariei« în VIENA, I. Fleischmarkt 1/4.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe »Sta Maria de Mariacell«, la împachetarea roșie și la subseriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

ILIE BURA,

lăcătuș artistic și pentru zidiri, BISERICA-ALBĂ,

Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

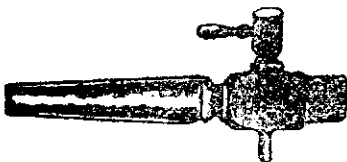
Primește ori ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate rtistic și prompt Primește totodată spre efeptuire totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pelângă preturi ieftine și serviciu pu ictual.

JOHANN SEIBEL

strungărie artistică aranjată pe putere de mașini în

Brașov, Str. Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe pentru buți, de cea mai bună calitate, apoi daciuri, bile și popice pentru biliard și popicărie precum și totfelul de picioare pentru masă, pelângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a douaoră li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

Cel mai mare depozit de încălțăminte din Lugos.

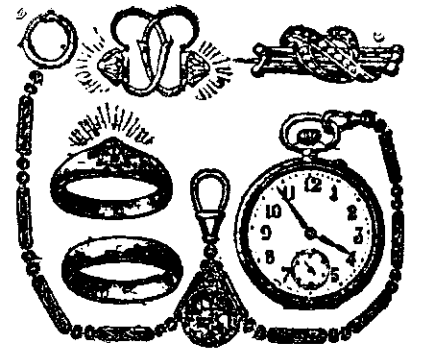
Ghete de box veritabil, schewreaux ori lac

elegante și solid lucrate, pentru domni 9 cor., pentru dame 8 cor. Pot fi cu șirete, cu nasturi ori fără. Ghete de box pentru dame numai 7 cor. Ghete de box pentru copii dela 1—5 ani cor. 2'60, dela 5—10 ani cor. 3'60, dela 10—15 ani cor. 5'60. Celui-ce nu va fi mulțămît cu ghetele trimise, i-se vor retrimite banii. — Cremă și tocure de gumă la fiecare păreche gratis.

EBERSTEIN HENRIK, pantofar in Logos.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. **Prețuri solide! — Serviciu prompt!**

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada Lemnelor Nr. 63.

ni casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că m-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

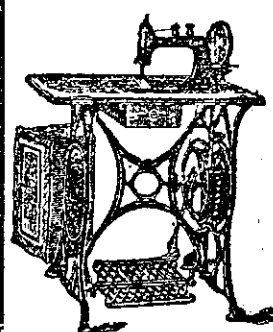
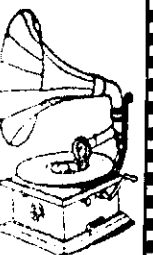
în strada lemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepții, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de ștofe și alți articli de bransa. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comanda urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comanda și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

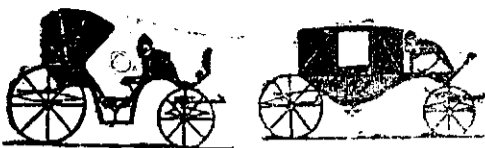
De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chemică a hainelor, colorare și spălarea filgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de curățiri chimice și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, femei, copii, danțele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru dolii colorez haine în negru. Comandelele execut îndată cu mare acuratețe. Baltoan de piele le colorez în culori închise.

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de ferărie, șelărie și lustruire cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

să se adreseze,

cine dorește a-și procura varietăți autentice de

POMI RODITORI

arbori pentru alee, plante de ornament conifere, plante de npremiuit, fructe cu boabe, puieti, etc.

VITE ALTOITE

(calitate superioară)

de europeană și americană cu și fără rădăcini
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

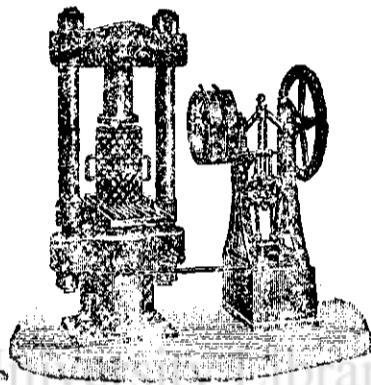
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mănate cu apă.

Piue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unele de melișat floarea soarelui, ș a.

Exportul până acum în 237 uzine

Premiat în 1889 la Paris. 1866 Budapesta și încă alte 6 distincții.
Infinitată la 1883. — Litantul Tehnologiei reg. ung.

„UNIVERSAL”

fabrică de calapoade,
JUHÁSZANAL, Békéscsaba

Măsură se ia la caz de însă după autopsie medicală.
Despărțământ separat pentru Ortopedie.
Ori-ce comanda, chiar și după formă de gips.
Fabricațiile mele sunt dinlemn uscat, bine pregătite.
Scânduri de lucrat, staur, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

Brevetele firmei „Universal”

1. „Universal” pentru lărgirea încălțămintelor.
2. „Universal” calapode, pentru izme, mai ales pentru soldați, vânător și gricultori.
3. „Universal” mașini sistem noi.

Cereți CATALOG.

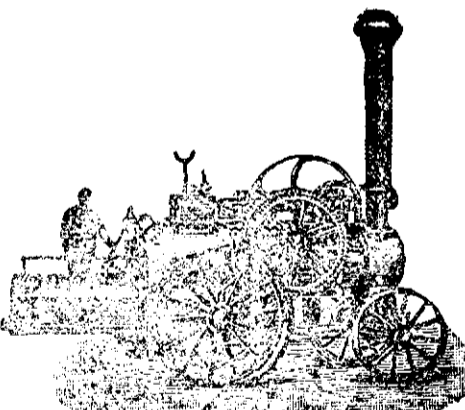
Viitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Temesvár-Józsefváros,

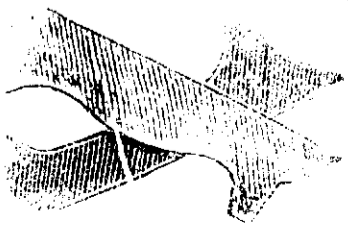
unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetele. — Mare crușare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

J. Gottstein, Iul,
Nagyszeben, Kleiner Ing 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite pielucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lăpsă și șurturi de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru șisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut lăpsă și colorată. Tort diferit. — Lăslă, barchet, pânză, tălpi de lăslă și asbeth, garnitură de gumă, ciorapi de gumă. Șireturi și postav de crușat ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și șisme. Cremă lac și diferite articole.

Schrimpl Szaniszló

cea mai mare turnătorie și fabrică de luminări de ceară în Ungaria de sud
Temesvár-Gyárvaros, Fő-utca.

Recomandă comercianților: turte și prăjituri cu miere, precum și luminări de ceară, albe și colorate, facile cu preț moderat. — Bisericii se dă la cumpărarea de luminări rabat. — Comandele se îndeplinesc prompt.

Schwalb Adolf fia Vilmos

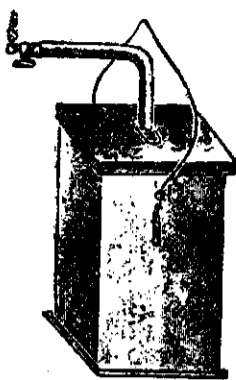
tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat **catar, sgârșituri, dureri de stomac etc.**

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor urmărilor, precum: **nervositate, insomnie, amețeli și flegmă.**

În urma compoziției sale excelente, având vin de Samos, picături de Baldrian, sirop de smeură și de ci-reșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

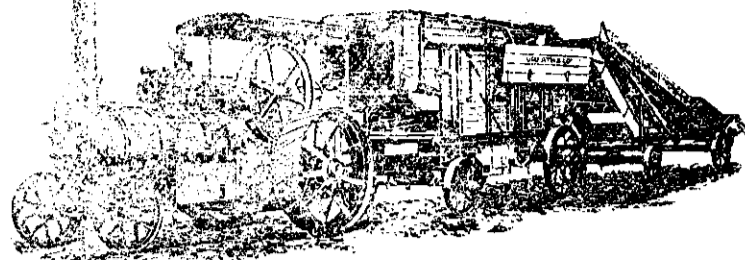
Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricțioasă și se poate întrebuița și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncate și seara înainte de culcare în cantitate de un păhar de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hídegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Torna, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáralfalva, Nagyák. Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

Ümrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de freerat (îmbătît) cu putere de vapor, motorică, minat cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tălat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoîn executarea cea mai bună, **cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.**

Mașine de cosit și secerat.

Idrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morșoche de uruit.

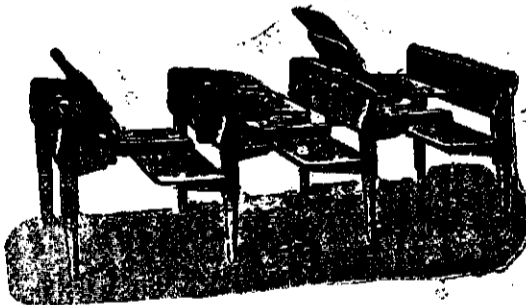
Pompe de fântâni și

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Correspondență română.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Telefon Nr. 537.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de piane cesar regale

Temesvár, Józsefváros,

Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

